PRZEGLĄD NOTARIALNY

CENTRALNY ORGAN NOTARIATU POLSKIEGO
WYDAWANY PRZEZ IZBĘ NOTARIALNĄ OKRĘGU SĄDU APELACYJNEGO W WARSZAWIE
PRZY WSPÓŁUDZIALE WSZYSTKICH IZB NOTARIALNYCH W PAŃSTWIE

DWUTYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM ZAWODOWYM I ZAGADNIENIOM PRAWNYM
Z DZIEDZINY TEORII I PRAKTYKI NOTARIATU

TREŚĆ Nr. 9, 1938 r.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Kapucyńska 6, gmach Hipoteki, lokal Nr 62, telefon 257-81.

Godziny dla interesantów: od 10-ej do 1-ej po poł.

Rękopisów Redakcja nie zwraca.

Opłata pocztowa uiszczona gotówką.

Prenumerata: miesięcznie — 2 złote, kwartalnie — 5 złotych, rocznie — 20 złotych; dla asesorów, aplikantów i pracowników notariatu — miesięcznie 1 złoty.

Ogłoszenia: strona — 200 zł, 1/8 str. — 30 zł, 1/16 str. — 20 zł, drobne — 20 gr od wyrazu.

Konto P. K. O. 19.969 („Przegląd Notarialny", Warszawa)

Cena numeru - 1 złoty.

Nr 9. WARSZAWA, MAJ 1, 1938 r. Rok XVII.

SPRAWA OBNIŻENIA TAKSY NOTARIALNEJ

W ZWIĄZKU Z USTAWĄ z 28.IV. 1938 r. — DZ. UST. Nr 32, poz. 276

W sprawie projektowanego obniżenia taksy notarialnej, powiązanego z ustawą o obniżeniu opłat alienacyjnych, występowaliśmy na tym miejscu dwukrotnie: raz w wywodzie zasadniczym (Nr 2 r. b., str. 3 i nast.) i raz w wywodzie skonkretyzowanym (Nr 7-8 r. b., str. 5).

Zaznaczyliśmy, że sprawą zajmowały się trzy kolejne Konferencje Prezesów i Wiceprezesów Rad Notarialnych i że wynikiem tych rozważań był memoriał, złożony Ministerstwu Sprawiedliwości w styczniu r. b. przez Radę Notarialną w Warszawie, działającą w imieniu wszystkich Rad, który to memoriał był w następstwie wielokrotnie popierany w interwencjach ustnych.

Obecnie rekapitulujemy to, co już było w sprawie na tym miejscu i gdzie indziej powiedziane, pragnąc do końca spełnić obowiązek obrony stanowiska notariatu. (Red.).

I. Założenia podstawowe zagadnienia, które li tylko dla porządku wypada raz jeszcze podkreślić, dadzą się streścić w następujących punktach:

1. związane ze stanowiskiem notariusza zaufanie publiczne, konieczność zawarowania powagi tego stanowiska i dostatecznego zabezpieczenia odpowiedzialności majątkowej notariusza wobec stron — oto momenty istotne, które w interesie publicznym wymagają bezwzględnego zagwarantowania odpowiednich podstaw bytu materialnego każdej placówki notarialnej;

2. nieunikniona niewspółmierność wynagrodzenia notariusza za akty małej wartości nie może być łagodzona li tylko pod kątem widzenia bezpośrednich interesów materialnych stron, lecz z uwzględnieniem w pierwszym rzędzie momentów, wyłuszczonych w punkcie 1-ym, które zresztą odpowiadają w pełnej mierze istotnym i na dalszą metę ujmowanym interesom tychże stron;

3. słuszne i uzasadnione wynagrodzenie notariusza za akty małej wartości — to wypadkowa nakreślonych powyżej momentów, która winna być ustalana wyłącznie na podstawie danych przedmiotowych.

Oto sumarycznie ujęte podstawowe założenia sprawy.

II. Istota zagadnienia sprowadza się więc do pytania, w jakim stopniu dalsze obniżenie wynagrodzenia notariuszów za akty mniejszej wartości wpłynie na podważenie podstaw bytu kancelarii notarialnych w małych ośrodkach prowincjonalnych?

Odpowiedź na to pytanie dają dane statystyczne, zebrane ostatnio przez wszystkie Rady Notarialne. Z danych tych — dobitnie wynika, że w kancelariach, przynoszących przeciętnie mniej więcej 1.000 zł. miesięcznie brutto (a więc z kwoty tej trzeba pokryć jeszcze wszystkie koszty), akty, zagrożone dalszą obniżką taksy, dają do 90% wpływów, a w szczególności akty najmniejszej wartości (do 1.000 zł) — do 70% wpływów.

Można więc twierdzić z całą pewnością, że akty małej wartości stanowią podstawę bytu kancelarii notarialnych w miasteczkach i osadach, gdzie rola notariusza, jako doradcy i opiekuna prawnego ludności, jest szczególnie doniosła i gdzie sprawa umocnienia podstaw jego bytu ma ogromną wagę. W tych warunkach obniżenie taksy za akty małej wartości, grożące poderwaniem tych podstaw, i tak niedostatecznych, wymaga szczególnej ostrożności w działaniu.

Zaznaczyliśmy, że i obecnie podstawy bytu małych kancelarii notarialnych są niedostateczne. Twierdzenie to popiera statystyka zawodowa, prowadzona przez Rady Notarialne, która za rok 1936 wykazała, że na ogólną liczbę 766 kancelarii 21 przyniosły poniżej 500 zł. miesięcznego czystego dochodu, a 128 dało od 500 do 1.000 zł. czystego dochodu. A więc prawie 1/5 część notariuszów w Państwie miała w roku 1936 poniżej 1.000 zł. miesięcznego czystego dochodu: przy ocenie tej kwoty trzeba zważyć, jak wysokimi świadczeniami obarczony jest przeciętny notariusz i jak musi on być zabezpieczony, by móc—ponosić odpowiedzialność materialną wobec stron, ponosić ciężary związane z zachodzącą zazwyczaj koniecznością kształcenia dzieci poza swoją siedzibą, zapewnić sobie minimalne zaopatrzenie na starość i zapewnić byt swojej rodzinie na wypadek śmierci.

Tak było w roku 1936. A przecież rok 1937 przyniósł notariatowi poderwanie podstaw bytu mniejszych kancelarii, położonych na obszarze pasa granicznego.

W ogólnym wyniku stwierdzić wypada, że położenie notariatu w mniejszych ośrodkach, szczególnie na terenach pogranicznych, przedstawia się tak dalece niezadawalająco, że dalsze obniżenie taksy za akty mniejszej wartości może być w skutkach bardzo niebezpieczne.

III. Obniżona taksa notarialna stosuje się już obecnie do szeregu czynności szczególnych — na mocy norm specjalnych. Ponadto Rady Notarialne, jak to wynika z ich dorocznych sprawozdań,

szeroko korzystają z dyspozycji atrt. 34 pkt. 6 Prawa o Notariacie, tak że interesy rzeczywiście niezamożnej ludności znajdują w poszczególnych wypadkach słuszne uwzględnienie.

W tych przeto warunkach dalsze generalne. choćby przejściowe, obniżenie taksy notarialnej — na tle przedstawionych powyżej cyfr — nie znajduje żadnego uzasadnienia przedmiowego ze stanowiska zawarowania podstaw bytu notariatu.

Jednakże. stojąc wobec kategorycznych zapowiedzi i zdając sobie sprawę z nasuwających się przeciwieństw, wydawało się. że jedyna koncepcja. jaka się w ostateczności nasuwa. to przejściowe obniżenie pierwszej pozycji minimalnych stawek wynagrodzenia z § 14 obowiązującej taksy — według następującego zróżniczkowania:

przy wartości przedmiotu do 200 zł. włącznie — 10 zł., przy wartości przedmiotu ponad 200 zł. do 500 zł. włącznie — 15 zł., przy wartości przedmiotu ponad 500 zł. do 1000 zł. włącznie — 20 zł.

Powyższa koncepcja, jako znajdująca przedmiotowe uzasadnienie ze stanowiska ustawy o obniżeniu opłat alienacyjnych (por. *P. N.* Nr 7-8 r. b., str. 5) i jedynie z tego stanowiska ujmowana. zdawało się załatwia rzeczowo sprawę. Niestety. rzeczywistość — jak się zapowiada — pójdzie dalej...

*

W chwili, gdy słowa te piszemy, obniżka taksy notarialnej — *w granicach zasięgu mocy obowiązującej ustawy z dnia 28 kwietnia 1938 r.* (Dz. Ust. Nr 32, poz. 276), której tekst obok podajemy, zapowiada się — według posiadanych przez nas wiadomości — w ten sposób, że 10 zł. przypadać ma przy wartości przedmiotu do 300 zł., po czym następować ma stopniowe różniczkowanie do 2.000 zł. (wynagrodzenie od tej kwoty wynosić ma 24 zł.) i dalej obniżenie ma sięgnąć aż do 10.000 zł., chociaż tak wysoka górna granica zdawało się nie będzie w ogóle wchodziła w rachubę.

Ponadto rozporządzenie o obniżeniu taksy ma stanowić, że za sporządzenie aktu w ramach zgeneralizowanych na całe Państwo postanowień ustawy z 2.IV.1938 r. którą omawiamy na str. 8—9, stawki minimalne z § 14 obowiązującej taksy ulegają obniżeniu do poziomu kwot obniżonych w związku z ustawą z 28.IV.1938 r., a więc do poziomu: 10 — 12 — 14 — 19 — 24 zł. (zamiast obecnych stawek: 20 — 25 — 30 zł.).

Powyższe posiadane przez nas wiadomości oparte są na danych fragmentarycznych, wobec czego należy je oczywiście traktować z odpowiednią rezerwą.

*

Dnia 12 maja r. b., jako w trzecią rocznicę zgonu ś. p. Marszałka Józefa Piłsudskiego, Prezydium Rady Notarialnej w Warszawie z P. Prezesem Dr. *S. Jurkiewiczem* na czele uczestniczyło w uroczystym nabożeństwie żałobnym w Katedrze, po czym złożyło w Belwederze hołd pamięci Pierwszego Marszałka Polski.

W tych samych aktach hołdu wzięła udział delegacja Prezydium Zjednoczenia Notariuszów R. P. z P. Prezesem *W. Romanem* na czele.

Ustawa z dnia 28 kwietnia 1938 r. *o opłatach stemplowych i sądowych, związanych z przeniesieniem własności nieruchomości,* ogłoszona pod poz. 276 w Nr 32 Dziennika Ustaw z dnia 7 maja 1938 r., ma brzmienie następujące:

Art. 1. (1) Zamiast stawki 4%, przewidzianej w art. 58 ust. 1 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o opłatach stemplowych (Dz. U. R. P. z 1935 r. Nr 64, poz. 404), będzie stosowana stawka 1% do pism, stwierdzających umowę o nabycie nieruchomości (art. 52 pkt 1 powołanej ustawy), a sporządzonych w czasie od dnia wejścia w życie ustawy niniejszej do dnia 31 grudnia 1940 r. włącznie, jeżeli podstawa wymiaru (art 56 powołanej ustawy) nie przewyższa 10.000 zł.

(2) Jeżeli podstawa wymiaru nie przewyższa 25.000 zł, stawka 1% stosuje się do sumy 10.000 zł; powyżej obowiązuje stawka, przewidziana w art. 58 ust. 1 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o opłatach stemplowych (Dz. U. R. P. z 1935 r. Nr 64, poz. 404).

(3) Wysokość stawek przewidziana w ust. (1) i (2), stosuje się do nieruchomości, co do których przedstawiono zaświadczenie zarządu miejskiego bądź gminnego, stwierdzające, że dana nieruchomość:

a) nie znajduje się w obrębie granic ochrony sanitarnej uzdrowisk, uznanych za posiadające charakter użyteczności publicznej,

b) nie jest objęta prawomocnym ogólnym lub szczegółowym planem zabudowania.

Art. 2. W przypadkach, w których w myśl artykułu poprzedzającego jest stosowana zniżona stawka opłaty stemplowej, gdy podstawa wymiaru nie przekracza 10.000 zł — nie pobiera się stałej opłaty hipotecznej od wpisu prawa własności, przewidzianej w art. 94 przepisów o kosztach sądowych (Dz. U. R. P. z 1934 r. Nr 93, poz. 837) — a opłaty, przewidziane w § 58 ustawy z dnia 25 lipca 1910 r. o kosztach sądowych (Zb. ust. pruskich z 1910 r. str. 184 i z 1917 r. str. 17) w brzmieniu rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 26 sierpnia 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr 78, poz. 677) za czynności w księdze gruntowej — obniża się do połowy.

Art. 4. Ustawa niniejsza wchodzi w życie w tydzień po ogłoszeniu.

Ustawa zaczyna więc obowiązywać *z dniem 14 maja 1938 r.* — na czas *do dnia 1 stycznia 1941 r.*

Tuż dalej ogłaszamy obszerny wywód, omawiający tę tak doniosłą dla praktyki notarialnej ustawę.

ACHILLES ROSENKRANZ

ULGI W OPŁATACH STEMPLOWYCH
OD PRZENIESIENIA WŁASNOŚCI NIERUCHOMOŚCI *)

Ustawa z dnia 28.IV.1938 r. *o opłatach stemplowych i sądowych, związanych z przeniesieniem własności nieruchomości* (Dz. U. R. P. Nr 32, poz. 276) dotyczy tych „pism stwierdzających umowę o nabycie nieruchomości", które w myśl art. 52 ust. 1 pkt. 1 oraz art. 58 ust. 1 ustawy o opłatach stemplowych (Dz. U. R. P. z 1935 r. Nr 64, poz. 404; w dalszym ciągu oznaczonej skrótem: u. o. s.) podlegają w zasadzie opłacie stemplowej w wysokości 4%. Powołana ustawa nie dotyczy więc pism innego rodzaju, wymienionych w art. 52 u. o. s. (w ust. 1 pkt 2 — 7); w szczególności nie dotyczy sprzedaży nieruchomości drogą licytacji przymusowej. Nie dotyczy też pism, stwierdzających umowę o nabycie nieruchomości, lecz na mocy art. 53 u. o. s. wyłączonych z zakresu art. 52 i 58, w szczególności pism stwierdzających wniesienie nieruchomości do spółki (art. 106) ani też stwierdzających umowę o dział majątku wspólnego (art. 131 i 132). Powołana ustawa z 1938 r. obniża stawki opłat: stemplowych, komunalnych i sądowych w przypadkach, w których istnieją okoliczności faktyczne, wymienione w tej ustawie.

I. W zakresie opłat stemplowych obniżka dotyczy tylko normalnej stawki 4%-owej. Nie ulegają więc obniżeniu przewidziane w art. 52 i 58 u. o. s. stawki, wynoszące mniej niż 4%. W szczególności — gdy przedmiotem umowy o przeniesienie własności jest nieruchomość z przynależnościami — opłata w wysokości 1%, przewidziana w ustępie ostatnim art. 52 u. o. s., a należna od wartości przynależności, nie ulega zmianie.

Ulga w postaci stawki niższej od normalnej ma być zastosowana, gdy istnieją łącznie następujące okoliczności faktyczne:

1) jeśli pismo, stwierdzające umowę o nabycie nieruchomości sporządzono w czasie od dnia 14 maja 1938 r. do końca 1940 r.;

2) jeśli podstawa wymiaru opłaty stemplowej (art. 56 u. o. s.) nie przewyższa 25.000 zł;

3) przedstawiono zaświadczenie, wystawione przez zarząd miejski bądź (o ile chodzi o gminę wiejską) przez zarząd gminny (art. 1 ust. 2 ustawy z dn. 23/3 1933 r. Dz. U. R. P. Nr 35, poz. 294) tej gminy, na której obszarze dana nieruchomość jest położona, stwierdzające, że dana nieruchomość: a) nie znajduje się w obrębie granic ochrony sanitarnej uzdrowiska uznanego za posiadające charakter użyteczności publicznej oraz b) nie jest objęta prawomocnym — ogólnym lub szczegółowym — planem zabudowania.

Ad 2: Ponieważ ustawa wyraża się: „Zamiast stawki 4%... będzie stosowana stawka 1% do pism, stwierdzających umowę o nabycie nieruchomości . . . ., jeżeli podstawa wymiaru . . . . nie przewyższa . . . ", więc celem rozstrzygnięcia, czy w przypadku konkretnym ulga ma być zastosowana, należy uważać za jednostkę dane pismo (jego całość); nie są więc jednostkami poszczególne części tekstu: rozstrzyga kwota, która w braku omawianej ustawy byłaby co do danego pisma (jako całości) podstawą wymiaru opłaty 4%-owej, przewidzianej w art. 58 ust. 1. W szczególności więc w przypadku, gdy pismo stwierdza sprzedaż dwóch lub więcej nieruchomości i przy tym wartość każdej nieruchomości z osobna nie przewyższa 25.000 zł, ale suma wartości poszczególnych przekracza tę kwotę, to ulga nie należy się. Jeśli na mocy umowy zamiany jedna strona zobowiązuje się przenieść własność nieruchomości, której wartość nie przewyższa 25.000 zł, druga zaś zobowiązuje się przenieść własność nieruchomości, której wartość wynosi więcej niż 25.000 zł (i obie zamienione nieruchomości znajdują się w Polsce), to ulga nie należy się, gdyż w takiej sytuacji w myśl art. 56 ust. 2 lit. a) „przyjmuje się za podstawę wymiaru kwotę wyższą" a więc kwotę przewyższającą 25.000 zł. Również nie należy się ulga, gdy na mocy danej umowy ma być przeniesiona własność całej nieruchomości, której wartość przewyższa 25.000 zł, i przy tym bądź w charakterze zbywców, bądź w charakterze nabywców, bądź po obu stronach umowę zawiera kilka osób, a wartość ujawniającej się w takiej sytuacji poszczególnej części ułamkowej (idealnej) nie przekracza 25.000 zł (np. gdy nieruchomość wartości 60.000 zł, której współwłaścicielami są osoby A, B, C — każda w 1/3 części — zostaje sprzedana osobie X lub gdy nieruchomość wartości 60.000 zł będąca własnością osoby A zostaje sprzedana osobom X i Y — mianowicie osobie X w 3/4 częściach, a osobie Y w 1/4 części).

Ad 3: Zaświadczenie należy przedstawić organowi urzędowemu, właściwemu do wymierzenia opłaty stemplowej (a zatem po największej części notariu-

*) Niniejszy artykuł ukazuje się równocześnie (pod odmiennie ujętym tytułem) w „Polsce Gospodarczej", a to na podstawie porozumienia z Autorem i z Redakcją „Polski Gospodarczej". (Przyp. Red. *P. N.*).

szowi: art. 27 i 28 u. o. s.; wyjątkowo urzędowi skarbowemu bądź urzędowi opłat stemplowych — w szczególności, gdy umowa o nabycie nieruchomości została ujęta w formę ugody sądowej: art. 31 ust. 5, art. 33 ust. 1 pkt. 2, art. 133 ust. ostatni u. o. s.). Jeśli organ wymiarowy nie zastosował ulgi na skutek nieprzedstawienia mu zaświadczenia, o którym mowa, to (gdy istnieją inne przesłanki ulgi) ulga zostanie zastosowana przez władzę odwoławczą w razie załączenia zaświadczenia do odwołania wniesionego w przepisanym terminie (art. 46 i 47 u. o. s.).

Jeżeli dana umowa ma na celu przeniesienie własności kilku nieruchomości, a zaświadczenie wymienione wyżej pod 3) przedstawiono tylko co do niektórych nieruchomości, co do reszty zaś nie przedstawiono (bądź dlatego, że co do reszty nie istnieją cechy, o których zaświadczenie chodzi, bądź nie przedstawiono z jakichkolwiek powodów mimo że owe cechy istnieją), to należy (gdy istnieją przesłanki wymienione wyżej pod 1 i 2) przyznać ulgę częściowo. mianowicie co do kwoty wyrażającej wartość nieruchomości, co do których zaświadczenie złożono.

Ad 3-a): Zaświadczenie negujące cechy uzdrowiskowe wiąże się z art. 2, 3, 10 i 11 ustawy z dnia 23/3 1922 r. o uzdrowiskach (Dz. U. R. P. Nr 31, poz. 254) w brzmieniu wynikającym z rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 22/3 1928 r. Dz. U. R. P. Nr 36, poz. 331, z dn. 21/5 1932 Dz. U. R. P. Nr 51, poz. 479 i z dn. 28/12 1934 r. Dz. U. R. P. Nr 110, poz. 976. Powołane przepisy zawierają następujące tezy: „Uzdrowiskami“ są: 1) „zdrojowiska“, t. j. miejscowości posiadające cieplice lub zdroje lecznicze, 2) stacje klimatyczne, 3) kąpieliska morskie. Uzdrowiska państwowe, uzdrowisko Zakopane i zakłady zdrojowe w Inowrocławiu otrzymały charakter użyteczności publicznej z dniem wejścia w życie powołanej ustawy z 1922 r. Inne uzdrowiska posiadają charakter użyteczności publicznej, jeśli został im przyznany rozporządzeniem Ministra Opieki Społecznej. Tenże Minister nadaje uzdrowisku takiemu statut; do czasu nadania statutu przez Ministra Opieki Społecznej uzdrowisko rządzi się statutem tymczasowym, który nadaje wojewoda. Statut (definitywny bądź tymczasowy) oznacza m. i. granice uzdrowiska oraz granice „okręgu ochrony sanitarnej“. Granice uzdrowiska nie muszą pokrywać się z granicami gminy: uzdrowisko może zajmować tylko część obszaru gminy albo obszary dwóch lub więcej gmin, albo części obszarów dwóch lub więcej gmin. Okręg ochrony sanitarnej nie musi pokrywać się z obszarem uzdrowiska, lecz może być mniejszy niż obszar uzdrowiska. Jest więc możliwe, że w granicach jednej gminy, bądź w granicach tego samego uzdrowiska niektóre nieruchomości jako położone poza okręgiem ochrony sanitarnej będą korzystały z ulgi, o jakiej mowa. niektóre zaś — jako objęte okręgiem ochrony sanitarnej — nie będą korzystały z ulgi.

Jeśli gmina, w której znajduje się dana nieruchomość, nie jest uzdrowiskiem, bądź jest uzdrowiskiem, nie mającym jednak charakteru użyteczności publicznej, to zaświadczenie, o którym mowa, może być ujęte w schemat: „gmina X nie jest uzdrowiskiem“, bądź: „gmina Y nie jest uzdrowiskiem posiadającym charakter użyteczności publicznej“.

Ad 3-b): Zaświadczenie dotyczące planu zabudowania wiąże się z art. 7 i 8 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 16/2 1928 r. o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli (Dz. U. R. P. Nr 23, poz. 202) w brzmieniu ustawy z dn. 14/7 1936 r. (Dz. U. R. P. Nr 56, poz. 405). Powołane przepisy wymieniają typy osiedli, dla których powinny być sporządzone plany zabudowania: „Plany zabudowania mogą być sporządzone jako plany ogólne lub szczegółowe... Plany ogólne mogą być sporządzone dla obszaru całego osiedla lub znacznej jego części, bądź jako plany wspólne dla kilku sąsiednich osiedli lub znacznej ich części, bądź wreszcie jako plany regionalne dla obszaru całego województwa albo jego części lub kilku sąsiednich województw albo ich części. Plany szczegółowe powinny być sporządzone na podstawie prawomocnego ogólnego planu i mogą obejmować obszar całego osiedla lub jego części“.

A zatem fakt, że dana nieruchomość jest objęta prawomocnym o g ó l n y m planem zabudowania, wyłącza zastosowanie ulgi, choćby nieruchomość nie była jeszcze objęta planem szczegółowym

Rozmiary ulgi. — Jeśli podstawa wymiaru (patrz wyżej pod nagłówkiem — *Ad 2)* nie przewyższa 10.000 zł, to stawka obniżona wynosi 1%. Jeśli zaś podstawa wymiaru (nie przewyższająca 25.000 zł) wynosi więcej niż 10.000 zł., to należy ją podzielić na dwie części, z których pierwsza wynosi 10.000 zł: od części pierwszej wymierza się 1%, od drugiej 4% (np. przy podstawie wymiaru wynoszącej 17.000 zł wymierza się od 10.000 z. — 1% i od 7.000 zł — 4%). Ta teza zapobiega nagłemu przeskokowi ze stawki 1% do stawki 4% i wytwarza przejście stopniowe. Np. przy podstawie wymiaru wynoszącej 15.000 zł wymierza się od 10.000 zł — 100 zł i od 5.000 zł — 200 zł, razem 300 zł, co wynosi od całości 2%; przy 20.000 zł wymierza się 100 zł i 400 zł, razem 500 zł, czyli od całości 2½%; przy 25.000 zł opłata wynosi 100 zł i 600 zł, razem 700 zł, czyli od całości 2,8%.

Ponieważ omawiana ustawa nic nie postanawia o dodatku 10%-owym do opłat stemplowych, pobieranym w myśl rozporządzenia Ministra Skarbu z dn. 30/3 1935 r. (Dz. U. R. P. Nr 23, poz. 155),

wydanego na podstawie ustawy z dnia 23/3 1935 r. (Dz. U. R. P. Nr 22, poz. 127), więc dodatek ten ma być pobierany również przy opłatach obniżonych, wymienionych w ustępie poprzedzającym.

II. Omawiana ustawa nie postanawia nic o daninach komunalnych, wiążących się z umowami o nabycie nieruchomości; pośrednio jednak obniża również te daniny komunalne.

Co do nieruchomości położonych poza obszarem województwa śląskiego postanawia art. 13 ustawy o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych (Dz. U. R. P. z 1936 r. Nr 62, poz. 454), że „na rzecz związków komunalnych pobiera się dodatek w wysokości 50% do opłat stemplowych, należnych w myśl“ rozdziału dziesiątego u. o. s. (w którym jest art. 52). A zatem co do pism, które w myśl tez podanych wyżej w dziale I korzystają z ulgi w zakresie (państwowej) opłaty stemplowej, opłata komunalna (wymierzona w postaci dodatku do opłaty stemplowej), wynosząca normalnie 2% od podstawy wymiaru, jest obniżona na 1%: a) gdy podstawa wymiaru nie przewyższa 10.000 zł, b) co do kwoty 10.000 zł, gdy podstawa wymiaru (nie przewyższająca 25.000 zł) wynosi więcej niż 10.000 zł. Łączne obciążenie: opłatą stemplową, dodatkiem 10%-owym państwowym i dodatkiem 50%-owym komunalnym, wynoszące normalnie 6,4%, zostało co do pism, które na mocy omawianej ustawy mają być traktowane ulgowo, obniżone: przy 10.000 zł na 1,6%, przy 15.000 zł na 3,2%, przy 20.000 zł na 4%, przy 25.000 zł na 4,48%.

Podobnie ma się rzecz na obszarze województwa śląskiego, gdzie w myśl art. 11 ustawy o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych (Dz. U. Śl. z 1926 r. Nr 17, poz. 30; z 1933 r. Nr 9, poz. 16) „gminy miejskie oraz powiatowe związki komunalne mogą wprowadzić opłatę komunalną od umów o przeniesienie własności nieruchomości. Opłata ta nie może przewyższać 50% państwowej opłaty stemplowej od tych umów“.

III. W zakresie opłat sądowych omawiana ustawa wprowadza ulgi co do opłat od wpisu prawa własności w księdze wieczystej. Ulgi służą w razie wpisu na podstawie umowy, korzystającej z ulgi w zakresie opłaty stemplowej w myśl zasad ujawnionych wyżej w dziale I — lecz tylko wówczas, gdy podstawa wymiaru opłaty stemplowej, przewidzianej w art. 52 ust. 1 pkt. 1 nie przewyższa 10.000 zł. Ponieważ prawodawstwo o księgach wieczystych i też o opłatach sądowych, wiążących się z wpisami do tych ksiąg nie jest jeszcze ujednolicone, więc też w omawianej ustawie ulgi w zakresie opłat sądowych są ujęte dzielnicowo: Nie są przyznane żadne ulgi dla b. dzielnicy austriackiej; na obszarze b. dzielnicy rosyjskiej nie będzie pobierana opłata w wysokości 3 zł, należna w myśl art. 94 Przepisów o kosztach sądowych (Dz. U. R. P. z 1934 r. Nr 93, poz. 837) „od... treści, której przedmiotem jest wpis... prawa własności nieruchomości“; dla obszaru b. dzielnicy pruskiej uległa obniżeniu do połowy stawka procentowa, wynikająca z § 58 pruskiej ustawy o kosztach sądowych (Zbioru ustaw pruskich z 1910 r. str. 184) w związku z § 33 tejże ustawy w brzmieniu art. 1 pkt 3 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 26/8 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 78, poz. 677) oraz w związku z art. 1 pkt 16 tegoż rozporządzenia.

Uzasadnienie ustawy. — W tej mierze zawiera rządowy projekt omawianej ustawy (druk sejmowy Nr 578) wyjaśnienie następujące: „Drobne gospodarstwa rolne były w ostatnich latach przedmiotem tzw. dzikich transakcji, tj. umów bądź ustnych, bądź nawet piśmiennych, lecz nie ujętych w formę aktu notarialnego, a więc zgodnie z art. 82 prawa o notariacie nieważnych. Projektowana ustawa ma na celu ułatwienie zawarcia formalnych, a więc ważnych umów przez obniżenie opłat stemplowych z 4% na 1% (obniżenie to pociągnie za sobą automatycznie obniżenie dodatku komunalnego z 2% na 0,5%) oraz opłat sądowych (hipotecznych)... Passus końcowy ustępu pierwszego w art. 1 ma na celu umożliwienie korzystania ze stawki ulgowej gospodarstwom rolnym, istniejącym w obrębie miast i zarazem wyłączenie z zakresu ulg terenów, przeznaczonych na cele budowlane“. (Passus końcowy ust. 1 w art. 1 projektu rządowego jest odpowiednikiem ust. 3 lit. „b“ w art. 1 ustawy; chodzi o przepis, który wiąże się z planem zabudowania).

Przytoczone uzasadnienie nasuwa następujące uwagi: Motywem podstawowym jest ustosunkowanie się do przeszłości, do zdarzeń, które już zaszły, próba ukształtowania pewnych stanów faktycznych już obecnie istniejących, mianowicie zachęcenie osób, które zawarły transakcje dzikie, do ich legalizowania drogą formy notarialnej. Stąd wynika teza podana wyżej w dziale I pod 1, mianowicie przyznanie ulgi tylko tym pismom formalnym, legalizującym transakcje nieważne, które zostaną sporządzone do końca 1940 r. W braku bowiem tego ograniczenia nie byłoby żadnego bodźca do legalizacji: wytworzyłoby się zapatrywanie, że ulgi nie uciekną i że sporządzenie aktu notarialnego, które wszak nie jest całkowicie zwolnione od kosztów, można odłożyć *ad calendas graecas*.

Ponieważ transakcje dzikie są według ustawy nieważne, a zatem z prawnego punktu widzenia nie istnieją, więc w akcie notarialnym, na skutek którego następuje legalizacja stanu faktycznego, nie jest potrzebna żadna wzmianka o transakcji dzikiej.

Jeśli osoba A — będąca właścicielem danej nieruchomości — oddała nieruchomość zgodnie z umową ustną (nieważną) w posiadanie osobie B, ta zaś — znowu w związku z transakcją dziką—oddała w posiadanie osobie C i wreszcie osoba C tak samo osobie D, to akt notarialny, mający na celu ulegalizowanie powyższego przebiegu, zostanie ujęty w formę umowy między A i D o przeniesienie własności z A na D (bez wzmianki o osobach B i C). Z tego wynika, że z aktu notarialnego samego przez się nie będzie można wiedzieć, czy on ma na celu ujęcie w formę prawną stanu faktycznego, który powstał przed wejściem omawianej ustawy w życie, czy też jest urzeczywistnieniem zamiarów, powstałych dopiero w czasie obowiązywania tej ustawy. Mimo to ustawa nie wymaga żadnego dowodu, któryby usunął wątpliwość określoną w zdaniu poprzedzającym. Skoro bowiem transakcje dzikie występują w tak znacznej liczbie, że okazał się potrzebny szczególny środek zaradczy w postaci obniżenia kosztów, to fakt ten dowodzi braku wśród znacznego odłamu ludności pełnego uświadomienia o znaczeniu formy notarialnej oraz ksiąg wieczystych, niedostatecznej oceny faktu, iż umowa ustna bądź pisemna nienotarialna nie powoduje żadnych skutków prawnych; dowodzi nastawienia psychicznego, polegającego na uważaniu za istotne, że osoba, która nieruchomość posiada, nie będąc jej właścicielem, posiada z wiedzą właściciela i bez jego sprzeciwu. Z tego wynika, że chodzi nie tylko o sanację tego, co już jest, ale też o zapobieżenie powtarzaniu się zdarzeń, które prawodawca ocenił jako niezdrowe. Prawodawca — o ile chodzi o transakcje dzikie, które już doszły do skutku — wyszedł z założenia, że ów odłam ludności, uważając formę prawem przepisaną za luksus, zostanie do tego luksusu zachęcony tanością formy prawidłowej: ten sam motyw przemawia za takim samym potanieniem transakcyj, które dojdą do skutku po wejściu omawianej ustawy w życie. Wolno oddawać się nadziei, że wywołana tanością nowa praktyka — w związku z niewątpliwym podniesieniem się poziomu kultury i wzmożoną w ostatnim czasie dynamiką jej rozwoju — przejdzie w nawyk przed upływem czasu obowiązywania omawianej ustawy i umożliwi powrót do stawki normalnej, odpowiadającej potrzebom Skarbu Państwa.

Nie można nie dostrzec, że ujęcie tylko co objaśnione mieści nieścisłość na tym polegającą, że z ulgi będą korzystały również transakcje, zawierane przez ludzi całkowicie uświadomionych o doniosłości ustawowej procedury przejścia własności rzeczy nieruchomych i o niebezpieczeństwach grożących na skutek zlekceważenia tej procedury — przez ludzi więc, którzy nawet w braku omawianej ustawy zawarliby umowę w formie prawidłowej i uiściliby opłatę wymierzoną według stawki normalnej. Nieścisłość ta nie da się całkowicie uniknąć; należało jednak umieścić w ustawie tezy, któreby tę nieścisłość możliwie ograniczyły. Stąd wynika dalsza przesłanka: skoro pewien odłam ludności uważa procedurę ustawową za luksus, a przedmioty luksusowe (choć popyt za nimi świadczy o wyższym poziomie kultury), nie są dostępne ludziom niezamożnym (zmuszonym do ustalania hierarchii wydatków, jakie by chcieli ponieść), więc należy ile możności ograniczyć ulgi do przypadków, w których prawdopodobnie mamy do czynienia z ludźmi o małej zamożności i też dostosować do stopnia zamożności. Z tej przesłanki wynikły następujące konkluzje: a) ograniczenie ulgi do przypadków, w których podstawa wymiaru nie przewyższa 25.000 zł, b) ustanowienie skali progresywnej, c) tendencja do ograniczenia ulgi przez przyznanie jej sferze drobnych rolników. Urzeczywistnienie postulatu c) przez ograniczenie do gmin wiejskich nie odpowiadałoby rzeczywistości: Z jednej strony bowiem istnieją w miastach (zwłaszcza w tych, które niedawno przyłączyły gminy podmiejskie) duże obszary użytkowane w sposób rolniczy; z drugiej istnieją liczne gminy wiejskie o charakterze uzdrowisk, bądź letnisk, bądź kolonii podmiejskich zamieszkałych stale przez osoby pracujące w pobliskim mieście, miejscowości więc w których niska cena sprzedaży wiąże się wprawdzie z małym obszarem nieruchomości, nieraz jednak (zwłaszcza gdy chodzi o plac podbudowlany) idzie w parze z dużą dynamiką, mianowicie z możliwością eksploatacji drogą zbudowania domu i korzystnej sprzedaży bądź korzystnych umów najmu. Stąd wynikło wyłączenie z zakresu ulgi terenów wybitnie uzdrowiskowych, jakimi są okręgi ochrony sanitarnej oraz obszarów objętych planem zabudowania: to ostatnie wyłączenie jednocześnie zapewnia ulgi terenom znajdującym się w granicach gminy miejskiej, na których nie tylko istnieją faktycznie gospodarstwa rolne, ale co do których też wobec nieobjęcia ich planem zabudowania nie jest prawdopodobne, iż w czasie najbliższym nastąpi istotna zmiana typu gospodarki.

W zakresie opłat sądowych pominięcie b. dzielnicy austriackiej tłumaczy się tym, iż na mocy obowiązującej tam dotychczas pozycji 45 (lit. Aa) austriackiej taryfy należytościowej z dn. 13/12 1862 r. (Dz. P. P. Nr 89) wpisy prawa własności na podstawie umów omówionych wyżej w dziale I są wolne od opłaty sądowej. Wprawdzie na mocy poz. 16 (lit. c) taryfy załączonej do austr. cesarskiego rozporządzenia z dn. 15/9 1915 r. (Dz. P. P. Nr 279) w brzmieniu art. 2 ustawy z dn. 12/6 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr 56, poz. 562; por. art. 173 u. o. s.) oraz uwagi 1 do powołanej poz. 16 podanie o wpis pod-

lega opłacie wynoszącej (zależnie od wartości nieruchomości) od 1 zł do 5 zł (i ewentualnie dalszej opłacie wynoszącej po 1 zł od arkusza drugiego i każdego następnego), wprawdzie dla obszaru b. dzielnicy rosyjskiej została uchylona opłata w wysokości 3 zł: atoli tym stwierdzeniom przeciwstawia się istnienie na obszarze b. dzielnicy rosyjskiej taksy pisarza hipotecznego (rozporządzenie Rady Ministrów z dn. 10/3 1924 Dz. U. R. P. Nr 26 poz. 264). Na obszarze więc b. dzielnicy austriackiej opłata od podania o wpis będzie pobierana również, gdy chodzi o wpis prawa własności na podstawie umowy, korzystającej z ulgi według zasad objaśnionych wyżej w dziale I.

Opłaty: stemplowa, komunalna i sądowa nie wyczerpują wszystkich kosztów transakcji. Dołączają się należności notariusza i pisarza hipotecznego. Interesanta obchodzi globalna kwota kosztów, a nie ma dla niego znaczenia pomiędzy które kasy i w jakich częściach ta kwota globalna się rozdziela. Nie byłoby słusznym przerzucenie całej obniżki kosztów na Skarb Państwa i związki samorządowe. Z tego powodu powołane wyżej uzasadnienie projektu rządowego zapowiada „odpowiednie obniżenie należności notariuszów i pisarzy hipotecznych".

Niewłączenie tych obniżek do omawianej ustawy tłumaczy się tym, że normy, o jakie chodzi, są wydawane drogą rozporządzeń: na mocy delegacji ustawodawczej, zawartej w art. 5 prawa o notariacie (Dz. U. R. P. z 1933 r. Nr 84, poz. 609), bądź w art. 50 rozporządzenia Prez. Rzplt. z 28.XII.1934 r. (Dz. U. R. P. Nr 110, poz. 976).

DR STEFAN BREYER

UPROSZCZONA REGULACJA HIPOTEKI
(USTAWA z 2.IV. 1938 r. — DZ. UST. Nr 29, poz. 255)

Ustawa z dnia 2 kwietnia 1938 r. *o postępowaniu uproszczonym przy regulowaniu stanu hipotecznego gruntów w związku z przebudową ustroju rolnego lub spłatami rodzinnymi* — ukazała się pod poz. 255 w Nr. 29 Dziennika Ustaw i obowiązuje w okręgach Sądów Apelacyjnych we Lwowie i Krakowie z wyjątkiem Sądu Okręgowego w Kielcach.

Ustawa ta wywodzi się „duchowo" z wniosku Posła *Hyli* (druk sejmowy Nr 330), ogłoszonego w Nr. 3—4 „Przeglądu Notarialnego" z 1937 r.*) Wniosek ten projektował daleko idący wyłom z pod zasady przymusu formy notarialnej w obrocie nieruchomościami, uległ jednak w ciałach ustawodawczych zasadniczym zmianom.

Ustawa w obecnym brzmieniu budzi wprawdzie pewne zastrzeżenia natury prawnej i praktycznej, którym w dalszych wywodach postaram się dać wyraz, jednakże w stosunku do wspomnianego wniosku Posła *Hyli* oznacza ona pod każdym względem duży krok naprzód, eliminując szkodliwe i niebezpieczne postanowienia pierwotnego projektu.

Według ust. (1) art. 1 omawianej ustawy uzgodnienie stanu hipotecznego ze stanem faktycznym gruntów należących do osób, które złożyły zgłoszenie o nabycie działki przy parcelacji nieruchomości ziemskich na podstawie ustawy o wykonaniu reformy rolnej lub które mają przyznaną pożyczkę przez Państwowy Bank Rolny na spłaty rodzinne, może być na wniosek wojewody dokonane w postępowaniu uproszczonym.

Z treści tego przepisu wynika, że warunkiem zastosowania postępowania uproszczonego jest zgłoszenie o nabycie działki przy parcelacji nieruchomości ziemskich lub przyznanie pożyczki na spłaty rodzinne oraz wniosek wojewody.

O ile w wypadku pożyczki na spłaty rodzinne sprawa jest jasna i dorozumiewamy się, że grunta, których stan hipoteczny ma być w postępowaniu uproszczonym uregulowany, są właśnie te same, na których pożyczka na spłaty rodzinne ma być zabezpieczona, to jednakże w drugim wypadku, kiedy chodzi o uregulowanie stanu hipotecznego gruntów należących do osoby, która złożyła zgłoszenie o działkę przy parcelacji, nie jest wyraźnie wiadomem o jakie grunta chodzi. Stosując interpretację dosłowną dochodzimy do wniosku, że o ile ktoś zgłosi o nabycie takiej działki, to bez względu na to jaki będzie przebieg dalszej akcji parcelacyjnej, czy na podstawie tego zgłoszenia nabędzie on później jaką działkę, czy nie, oraz bez względu na wielkość tej działki, w każdym wypadku istnieje podstawa do regulowania stanu hipotecznego wszystkich pozostałych gruntów petenta, choćby obszar tych gruntów był wielokrotnie większy od nabywanej działki, a potrzeba regulacji tego pozostałego gruntu stała w luźnym związku z nabywaniem działki.

Oczywiście ważnym hamulcem w stosowaniu tej ustawy jest okoliczność, że dotyczące postępowanie może być dokonane tylko na wniosek wojewody. Niewątpliwie rozporządzenia wykonawcze ustalą co do tego pewien tryb postępowania, z góry jednak przyjąć można, że ingerencja wojewody następować będzie tylko w wyjątkowych wypadkach. Trudno bowiem sobie wyobrazić, aby wojewoda stawiał tego rodzaju wniosek, wymagający bądź co bądź poważnego zatrudnienia personelu sądowego i pozasądowego w interesie jednostek dlatego tylko, że zgłosiły one wniosek o nabycie działki lub otrzymały przyznaną pożyczkę na spłaty rodzinne. Przypuścić należy raczej, iż w pewnych wypadkach wła-

*) Autor odsyła do tekstu wniosku P. Posła *Hyli*, który podaliśmy do wiadomości w zaznaczonym zeszycie pisma (str. 30). Treść tego wniosku poddaliśmy krytyce w sumarycznie ujętych uwagach, ogłoszonych w Nr. 5, 1937 r., str. 18. (Przyp. Red.).

dze ziemskie przeprowadzające parcelację, orientując się, że powodzenie lub należyte przeprowadzenie akcji parcelacyjnej zależne jest od uregulowania gruntów chłopskich, zwrócą się do wojewody o postawienie takiego wniosku o wprowadzenie postępowania uproszczonego. Trudniej sobie wyobrazić taką rzecz w praktyce jeżeli chodzi o spłaty rodzinne, które w odróżnieniu od parcelacji mają charakter indywidualny, nie zaś gromadny.

Ważną jest kwestja czy tego rodzaju regulacji w postępowaniu uproszczonym podlegać mają wszelkie niezgodności między stanem faktycznym gruntów a ich stanem hipotecznym, zatym czy w tej formie sankcjonowany i sanowany ma być wszelki dziki obrót ziemią dokonany czy to dawniej, czy też kiedykolwiek w przyszłości z pogwałceniem obowiązujących przepisów o obrocie nieruchomościami. O ile pierwotny projekt Posła *Hyli* miał rzeczywiście tego rodzaju szkodliwą z punktu widzenia porządku prawnego tendencję, o tyle omawiana ustawa, powołująca się w ust. (2) tegoż art. 1 na szereg przepisów ustawy z dnia 17 marca 1932 o postępowaniu uproszczonym przy regulowaniu stanu hipotecznego gruntów w związku ze scaleniem w okręgach Sądów Apelacyjnych w Krakowie i we Lwowie pozwala kwestję tę rozstrzygnąć negatywnie.

W szczególności art. 5 powołanej ustawy z dnia 17 marca 1932 w ustępach 1, 2 i 3 (zdanie pierwsze), na które się nowa ustawa obecnie powołuje, postanawia, że stan własności posiadania i obciążenia gruntu ustala na miejscu sędzia przy pomocy mierniczego, że w wypadku rozbieżności między stanem faktycznym a hipotecznym sędzia przeprowadza na miejscu dochodzenia co do praw własności i obciążeń oraz stanu posiadania i że sędzia winien dążyć do tego, aby wszystkie kwestje sporne lub wątpliwe załatwione zostały protokolarnie w formie ugody i że o ile do ugody nie dojdzie, postępowanie uproszczone ulega zaniechaniu.

Z powyższego wynika bez żadnej wątpliwości, że ugoda zawarta może być tylko tam gdzie istnieją kwestje sporne lub wątpliwe, ale nigdy wtedy, gdy zachodzi oczywiste pogwałcenie obowiązujących przepisów o obrocie nieruchomościami, ponieważ w tym wypadku niema żadnej wątpliwości co do prawa własności. Dlatego w ten sposób mogą być regulowane na przykład niezgodności gruntu opierające się na zasiedzeniu, ewentualnie na nieformalnych tytułach z przed 1 stycznia 1934 roku, lub działy gruntowe dokonane pozahipotecznie i t. p., ale nigdy nie mogą być w ten sposób sanowane umowy o przeniesienie prawa własności dokonane n. p. z pogwałceniem prawa o notariacie lub ustawy o pasie granicznym. Inaczej art. 3 obecnie ogłoszonej ustawy postanawiający, że protokół takiej ugody co do stwierdzonych w nim umów, jak również wpisy dokonane w księgach hipotecznych wolne są od opłat stemplowych i innych danin publicznych nie miałby żadnego moralnego uzasadnienia i stanowiłby premię i zachętę do dzikich transakcji dokonywanych ze szkodą Skarbu Państwa i interesu publicznego*).

*) Por. okólnik Ministerstwa Skarbu z 24 marca r. b. w sprawie opłat stemplowych wiążących się z parcelacją — *P. N.* Nr 7-8 r. b., str. 28. (Przyp. Red.).

Z innych postanowień ustawy z dnia 17 marca 1932, na które się obecnie ogłoszona ustawa powołuje, zwrócić należy uwagę na art. 2, według którego sędzia przeprowadzający scalenie (a w naszym wypadku regulację hipoteki) posiada bardzo wielkie uprawnienia, gdyż zastępuje on władzę nadopiekuńczą, mianuje kuratorów dla nieobecnych, a decyzje jego nie ulegają zaskarżeniu. W postępowaniu scaleniowym tak wielka władza dyskrecjonalna sędziego jednostkowego jest uzasadniona, bo scalenie jest wielką reformą agrarną, gdzie interes jednostki musi się podporządkować dobru ogółu, poza tym chodzi tam zazwyczaj o przydział w miejsce dawnej działki nowej równowartościowej działki poscaleniowej. W postępowaniu uproszczonym, przewidzianym przez ogłoszoną obecnie ustawę, udzielenie tak wielkiej władzy sędziemu jednostkowemu przy załatwianiu zwykłych spraw majątkowych dotyczących osób nieobecnych lub małoletnich może się okazać niekiedy dla zainteresowanych bardzo niekorzystne, gdyż decyzje w takich wypadkach z natury rzeczy muszą być wydawane w tempie przyśpieszonym, a skutki ich mogą być nieodwołalne. Ustawa obecnie ogłoszona wprowadza wprawdzie do pomocy sędziego czynnik obywatelski w osobach dwóch mężów zaufania zamieszkałych w danej gromadzie, a delegowanych przez zarząd gminny, lecz osoby te mają brać udział jedynie w dochodzeniach przeprowadzanych przez sędziego, rola ich zatym może być tylko doradcza.

Według omawianej ustawy postępowanie uproszczone prowadzić ma wyznaczony do tych spraw przez Prezesa Sądu Apelacyjnego sędzia, któremu do pomocy dodany będzie zaprzysiężony protokolant, przy udziale mierniczego i wyżej wymienionych dwóch mężów zaufania. Jest to liczny i poważny zespół osób, co nieco komplikuje samo postępowanie. Rozporządzenia wykonawcze i praktyka ustalą niezawodnie pewne formy postępowania, niezbyt jasne obecnie ze względu na to, że ostatnio ogłoszona ustawa recypuje ogólnie „odpowiednie" przepisy ustawy z dnia 17 marca 1932 r. W szczególności wyjaśnione zostanie, czy postępowanie uproszczone prowadzić będą ci sami sędziowie którzy zostali wyznaczeni w sprawach scaleniowych i czy uczestniczyć będą w postępowaniu mierniczowie przysięgli prowadzący scalenie. Przypuszczalnie będzie to miało miejsce, gdyż inaczej wchodzi w grę sprawa kosztów postępowania uproszczonego, które nie powinny obciążać zainteresowanych.

W rezultacie uważamy, że omawiana ustawa w pewnych oznaczonych warunkach może oddać korzyści, jednakże nie przewidujemy, aby miała ona szersze praktyczne zastosowanie tembardziej, że jeżeli chodzi o regulowanie stanów prawnych faktycznie na gruncie istniejących a niezgodnych z hipoteką, obowiązuje w b. dzielnicy austriackiej szereg przepisów prawnych, na podstawie których stan ten w drodze wystawianych przez urzędy katastralne arkuszów zgłoszeń jest z urzędu przez sąd regulowany.*)

*) Omówiona ustawa, jak zaznaczyliśmy na str. 3, pociągnie za sobą obniżenie minimalnych stawek z § 14 taksy notarialnej w zakresie czynności, przewidzianych w art. 1. (Przyp. Red.).

ZAGADNIENIE APLIKACJI NOTARIALNEJ
(O ZASADĘ PRZYMUSU PRZYJMOWANIA APLIKANTÓW)

Prawo o Notariacie z dnia 27 października 1933 roku obowiązuje przeszło cztery lata, dotychczas jednak wręcz znikoma jest dynamika jego zasadniczych postanowień ustrojowych w zakresie tworzenia kadry młodych sił prawniczych, z której w przyszłości mogłyby być zasilane szeregi notariatu elementem odpowiednio pod względem fachowym i etyczno-zawodowym przygotowanym.

Wymowa cyfr w tym względzie jest wręcz przerażająca, jak to wykazuje następująca tabela, dotycząca czterech większych Izb Notarialnych, obejmujących terytoria, które przed dniem 1 stycznia 1934 roku nie znały instytucji przygotowania fachowego do zawodu notarialnego:

Stan liczbowy - Izby Notarialne:	na 31.XII.1934. aplik.	ases.	na 31.XII.1935. aplik.	ases.	na 31.XII.1936. aplik.	ases.	na 31.X.1937 aplik.	ases.
Warszawa	11	8	12	9	19	9	26	8
Poznań	3	—	4	—	3	1	5	—
Lublin	—	1	1	2	6	3	15	2
Wilno	—	—	—	1	2	—	3	—

Na dzień 31 października 1937 r. przypadał więc: w Izbie Warszawskiej — 1 aplikant na 7 kancelarii i 1 asesor na 24 kancelarie; w Izbie Poznańskiej — 1 aplikant na 33 kancelarie, asesorów zaś w ogóle nie było; w Izbie Lubelskiej — 1 aplikant na 6 kancelarii i 1 asesor na 42 kancelarie; w Izbie Wileńskiej — 1 aplikant na 22 kancelarie, asesorów zaś również nie było.

Od zaznaczonej daty, na którą zebraliśmy odpowiedni materiał statystyczny, niewiele się na lepsze zmieniło...

Dla porównania przytoczyć wypada odpowiednie dane z Izby Krakowskiej, gdzie w datach, przyjętych za podstawę powyższej tabeli, było aplikantów: 39—33—49—48, asesorów zaś było: 45—57—64—61, a więc w dniu 31 października 1937 r. sytuacja sprzedstawiała się w ten sposób, że 1 aplikant przypadał na 2,5 kancelarie, a 1 asesor na 2 kancelarie.

Zapewne, i stan rzeczy w Izbach Małopolskich, jak to obrazują powyższe dane dla Izby Krakowskiej, nie jest całkowicie zadawalający, przyjmując jednak dane te z pewną korektywą za podstawę porównawczą, dochodzi się do ustalenia, że liczba aplikantów notarialnych powinna co najmniej wynosić: w Izbie Warszawskiej — 80, w Izbie Poznańskiej — 65, w Izbie Lubelskiej — 35, w Izbie Wileńskiej —25, w Izbie Katowickiej — 15. Jakże cyfry te są dalekie od rzeczywistości!

Nie wchodząc na tym miejscu w ponowne badanie przyczyn, które wywołują tak znikomo słaby dopływ młodych sił prawniczych do notariatu, trzeba stwierdzić w sposób stanowczy, że ten stan rzeczy grozi zupełnym poderwaniem podstaw rozwojowych zawodu notarialnego, który opierać się może i opierać się musi, jak tego wymaga Prawo o Notariacie, na wyszkolonej kadrze zawodowej.

Z przepisu art. 125 pr. o not. wynika, że prawodawca liczył się ze szczupłością tej kadry, ale spodziewał się, że w ciągu 10 lat wypełni się ona dotyla, że mechanizm osobowy w notariacie będzie mógł normalnie działać. Minęła już prawie połowa tego okresu i na podstawie dotychczasowych doświadczeń stwierdzić można z całą oczywistością, że jeżeli tempo dopływu młodych sił prawniczych do notariatu nie ulegnie zdecydowanej poprawie, to przewidywaniom prawodawcy zadany będzie zupełny klam.

W tym stanie rzeczy wypada póki czas podjąć odpowiednią akcję zaradczą.

Wydaje się, że tylko dwie drogi prowadzą do celu, a mianowicie: jedna, która jest całkowicie w dyspozycji P. Ministra Sprawiedliwości, i druga, która leży w zakresie możliwości samorządu korporacyjnego notariatu.

Pierwsza droga — to u s t a l e n i e (w trybie rozporządzenia wykonawczego do art. 6 pr. o not.) n o r m p o s t ę p o w a n i a n o m i n a c y j n e g o, opartych na zasadzie konkursu i ustalających odsetek nominacji z poza asesorów notarialnych (ewent. w postaci rozłożonej na kilka lat skali, zmniejszającej się w miarę spodziewanego przypływu aplikantów). Rady Notarialne od długiego już czasu zabiegają o wejście na tę drogę i kilkakrotnie w tej sprawie występowały.

Druga droga — to p r z e p r o w a d z e n i e z a s a d y p r z y m u s u k o r p o r a c y j n e g o w stosunku do tych notariuszów, którzy mając po temu odpowiednie warunki, wzbraniają się przyjmować młodych prawników na aplikację notarialną. Rady Notarialne w trybie współdziałania międzyizbowego zastanawiają się nad tą sprawą oddawna.

Wydaje się, że ogłoszenie rzeczonego rozporządzenia do art. 6 pr. o not. powinno wywołać p r z e ł o m w obecnej psychologii młodzieży prawniczej, która masowo tłoczy się do przeludnionych zawodów prawniczych, omijając otwarte drzwi notariatu. Ponieważ jednak obecny stan rzeczy jest, niestety, taki, że częstokroć kandydat, który zachce przestąpić próg tych drzwi, nie znajduje właściwego przyjęcia, przeto należy temu położyć kres.

*

Pod względem prawnym sprawa jest niewątpliwie niezmiernie trudna. Słówko: „gotowość“ w art. 56 pr. o not. — z góry jak gdyby rozbija wszelką konstrukcję przymusu przyjmowania aplikantów.

Wobec wchodzącej jednak w grę wagi sprawy i wobec oczywistej konieczności zastosowania zasady przymusu przyjmowania aplikantów (dotychczasowe wezwania Rad Notarialnych, odwołujące się do poczucia przynależności korporacyjnej, nie dały wyniku) — trzeba wejść na drogę takiej interpretacji art. 56 pr. o not., która by *a priori* prowadziła do uzasadnienia możliwości wprowadzenia rzeczonej zasady. Będzie to może interpretacja zbyt swobodna, ale usprawiedliwiona względami wyższej konieczności (przez analogię z instytucją tą w prawie karnym): dla ratowania dobra wyższego rzędu — przyszłości korporacji zawodowej — nadaje się obowiązującej normie znaczenie, które może nie odpowiada intencji prawodawcy, ale które można oprzeć na czysto gramatycznym ujęciu tekstu.

Według art. 56 pr. o not. kandydat do aplikacji notarialnej musi przedstawić..... „zaświadczenie notariusza (patrona) o gotowości przyjęcia go na aplikację“, co może znaczyć, że nie chodzi o „gotowość“ przyjęcia aplikanta w ogóle, lecz o „gotowość“ przyjęcia danego konkretnego kandydata, pod tym względem prawo waruje bowiem notariuszowi (patronowi) całkowicie wolny wybór.

Jeżeli by się przyjęło taką wykładnię dyspozycji art. 56 pr. o not., to odpadłaby największa trudność prawna, jaka się w sprawie nasuwa. Oczywiście, można by twierdzić, że skoro prawo zastrzega notariuszowi (patronowi) wolny wybór kandydatów, to odrzucając po kolei wszystkich kandydatów, a więc ostatecznie nie przyjmując aplikanta, notariusz wykonuje swoje dobre prawo. Ale na to można też odpowiedzieć, iż prawo nie stwarza tamy przeciwko ustanowieniu zasady korporacyjnej, że pewne kategorie notariuszów muszą zatrudniać aplikantów, zastrzega tylko, że notariusz może sobie swobodnie dobrać kandydata, ale dobrać — musi.

Z chwilą, gdy przedstawiony sposób ujęcia sprawy będzie zdynamizowany w drodze korporacyjnej, zda się zachodzić zupełnie realna możliwość, że Minister Sprawiedliwości (art. 42 § 1 pr. o not.) udzieli swego placet, a wtedy odpadnie niebezpieczeństwo zastosowania trybu skargi z art. 41 § 1 pr. o not., ewent. w pierwszym konkretnym wypadku właściwa Rada Notarialna uzyska odpowiednie rozstrzygnięcie Ministra Sprawiedliwości w trybie art. 41 § 2 pr. o not.

Ze względu jednak na charakter sprawy i jej drażliwość prawną, wydaje się, że nie jest wskazane, by Rady Notarialne same ustanawiały przymus korporacyjny przyjmowania aplikantów. Natomiast celowa jest droga poprzez postanowienie art. 28 pkt. 5 pr. o not., a mianowicie, by Walne Zgromadzenia Izb Notarialnych na wniosek właściwych Rad uznały dopuszczalność wprowadzenia takiego przymusu. Bo gdyby nawet stanąć na stanowisku, że przedstawiona wykładnia art. 56 pr. o not. nie może się ostać, to i wtedy jeszcze można by twierdzić, że Izba, jako zespół ogółu notariuszów, może z własnej i nieprzymuszonej woli ustanawiać pewne samoograniczenie uprawnień, przysługujących jej Członkom.

Z powyższych wychodząc założeń, XVIII Konferencja Prezesów i Wiceprezesów R. N. zaleciła tym Radom Notarialnym, które odczuwają i uznają potrzebę takiego załatwienia sprawy, by przedłożyły zwyczajnym Walnym Zgromadzeniom Notariuszów w roku 1938 następującą rezolucję:

Wychodząc z założenia, że w imię przyszłości notariatu polskiego — przyjmowanie aplikantów jest obowiązkiem korporacyjnym, i uznając, że art. 56 pr. o not. nie stoi na przeszkodzie wprowadzeniu w tym względzie zasady przymusu, — Walne Zgromadzenie Notariuszów upoważnia Radę Notarialną do wprowadzenia w miarę potrzeby tej zasady w życie — w sposób, jaki uzna za właściwy i celowy.

Kwestia, w jakim zakresie Rady Notarialne to ewentualne upoważnienie wykorzystają, będzie zależała od konkretnego układu stosunków w poszczególnych Izbach — według jednolitych wskazań ramowych, jakie będą ewent. ustalone w trybie porozumienia międzyizbowego.

W każdym razie stwierdzić wypada, że w sprawie przymusu przyjmowania aplikantów uczyniony został pierwszy ważki krok, za którym niezawodnie nastąpią dalsze. Sprawa z porządku dziennego nie zejdzie...

*

Przytoczona uchwała XVIII Konferencji Prezesów i Wiceprezesów R. N. ma tylko charakter zalecenia, wobec czego poszczególne Rady Notarialne ustosunkują się do niej według uznania — w zależności od tego, w jakiej mierze podzielają zasadność prawną przedstawionych założeń, na których Konferencja się oparła, oraz w zależności od stopnia potrzeby wprowadzenia w życie zasady przymusu przyjmowania aplikantów.

Oczywistą jest rzeczą, że zasada ta nie może być stosowana do wszystkich notariuszów, lecz tylko do tych, którzy mają odpowiednie warunki i możliwości, co będzie sprecyzowane we wskazaniach ramowych, jakie w razie potrzeby będą ustalone w trybie międzyizbowym.

W każdym razie będzie postulatem całego notariatu, by przy nowelizacji Prawa o Notariacie sprawa przymusu przyjmowania aplikantów była odpowiednio uregulowana.

XVIII KONFERENCJA PREZESÓW I WICEPREZESÓW R. N.

Dnia 23 kwietnia r. b. obradowała w Krakowie XVIII Konferencja Prezesów i Wiceprezesów Rad Notarialnych, której przewodniczył P. Not. Dr *Witold Jeszke*, Prezes R. N. w Poznaniu.

W Konferencji z ramienia poszczególnych Rad Notarialnych uczestniczyli — P.P. Not.:

z Warszawy — Dr *St. Jurkiewicz*, Prezes, i *P. Fydziatt-Zubowicz*, Wiceprezes;

z Poznania — Dr *W. Jeszke*, Prezes;

ze Lwowa — *K. Sokol*, Prezes, i *E. Misky*, Wiceprezes;

z Krakowa — *L. Mleczko*, Prezes, i *W. Jabłoński*, Wiceprezes;

z Lublina — *J. Borkowski*, b. Prezes;

z Wilna — *A. Kaliniewicz*, Prezes;

z Katowic — Dr *W. Dąbrowski*, b. Prezes, i Dr *K. Jazienicki*, Członek-Sekretarz R. N.

Ponadto w zwykłym trybie postępowania w pracach Konferencji brał udział kierownik Sekretariatu Międzyizbowego Rad Notarialnych Dr *W. Natanson*.

Przed przystąpieniem do obrad Konferencja uczciła pamięć ś. p. Stefana Smólskiego, Prezesa Rady Notarialnej w Lublinie, zmarłego dnia 2 lutego 1938 roku. Powstawszy z miejsc, uczestnicy Konferencji wysłuchali przemówienia żałobnego Przewodniczącego Prezesa Dra *Jeszkego*, który w podniosłych słowach naszkicował postać Zmarłego, zasłużonego działacza publicznego i zawodowego. Protokolarnie stwierdzone zostało, że Konferencja złożyła hołd pamięci Stefana Smólskiego, Prezesa Rady Notarialnej w Lublinie.

Na pierwszym miejscu porządku dziennego XVIII Konferencji widniała sprawa grożącego obniżenia taksy notarialnej od aktów sprzedaży mniejszej wartości. Konferencja wysłuchała szczegółowego sprawozdania o stanie sprawy i zaleciła kontynuowanie akcji zaradczej, o ile by mogła ona jeszcze odnieść jakiś skutek.

Po omówieniu na razie nieaktualnej sprawy nowelizacji ustawy stemplowej i nakreśleniu co do niej wytycznych na przyszłość, Konferencja rozważała sytuację w pasie granicznym w związku z przewidywanym uproszczeniem procedury wykonawczej, a w szczególności ustaliła stanowisko w sprawie konfliktów prawnych w pasie granicznym. Stanowisko to przedstawimy w następnym zapewnie numerze.

Z kolei w zakresie spraw bieżących Konferencja omawiała postanowienia nowego prawa o ustroju adwokatury pod kątem zainteresowania zawodowego notariatu, po czym załatwiła kilka spraw gospodarczo-administracyjnych z dziedziny Międzyizbowego Funduszu Wydawniczego — w związku z ukazaniem się pierwszego zeszytu „Kwartalnika Prawa Prywatnego" i potrzebą ustalenia planu finansowego Funduszu na rok 1938/39.

W dalszym toku obrad XVIII Konferencja uchwaliła tekst Instrukcji w sprawie jednolitego początku i zakończenia aktu notarialnego oraz tekst Instrukcji w sprawie skrótów w dokumentach notarialnych. Teksty te będą niebawem na tych łamach ogłoszone.

Następnie Konferencja przystąpiła do dalszej dyskusji nad zagadnieniami, związanymi z aplikacją notarialną, a w szczególności nad zasadą przymusu przyjmowania aplikantów, ustaliwszy wytyczne dalszego traktowania sprawy realizacji tej zasady, o ile zachodzi ku temu w poszczególnych Izbach potrzeba. Rzecz przedstawiliśmy na str. 10-11.

Wreszcie z dziedziny spraw ogólnych z praktyki zawodowej i korporacyjnej — XVIII Konferencja rozważała technikę wydawania wypisów, ustalając jej główne linie (będą one niebawem na tym miejscu przedstawione), oraz powróciła do sprawy zwrotu kosztów przy sporządzaniu protestów, która będzie jeszcze miała dalszy bieg.

Na zakończenie XVIII Konferencja omawiała kilka spraw, związanych z ofiarnością publiczną, oraz kilka wniosków, zgłoszonych przez poszczególne Rady Notarialne.

W szczególności Konferencja postanowiła uznać słuszność przyznania w stosownych wypadkach diet tytułem zwrotu wydatków, ponoszonych przez sędziów zawodowych, zasiadających w notarialnych sądach dyscyplinarnych i komisjach egzaminacyjnych.

Konferencja podniosła również konieczność ustalenia zasady, że delegacje asesorów notarialnych z art. 21 pr. o not. powinny obejmować okres przynajmniej kilku miesięcy, gdyż delegacje takie są częstokroć związane z wydatkami i trudnościami życiowymi, których nie podobna wyrównać krótkotrwałą pracą na stanowisku p. o. notariusza. Do sprawy tej, ważnej pod różnymi względami, niebawem na tym miejscu powrócimy.

Przed zamknięciem obrad Konferencja przyjęła do wiadomości utrzymane w bardzo uprzejmym i serdecznym tonie koleżeńskim zaproszenie na 44 Kongres Notariuszów Francji, który odbędzie się w *Besançon* w dniach 20—22 czerwca r. b. Podziękowanie za zaproszenie, powiązane z powitaniem Kongresu, wystosuje w imieniu Notariatu polskiego P. Prezes Rady Notarialnej w Warszawie.

DZIEŃ KRAKOWA — 24 KWIETNIA 1938 ROKU

Dzień 24 kwietnia 1938 roku, poświęcony uczczeniu zasług P. Prezesa Dra Stanisława Steina, udał się znakomicie i pozostanie na zawsze w pamięci tych, którym dane było ten piękny dzień przebyć w Krakowie...

Zasługa to w pierwszym rzędzie Prezydium „Komitetu uczczenia 20-lecia pracy Dra Stanisława Steina na stanowisku notariusza" — w osobach P. Not. Dra *J. Dunikowskiego,* Przewodniczącego, P. Not. Dra *Fr. Szymanowicza,* Zast. Przewodniczącego, i P. As. Not. Dra *J. Kielara,* Sekretarza Komitetu.

O godz. 11 w lokalu Rady Notarialnej przy ulicy Sławkowskiej Nr 1 zebrali się wszyscy uczestnicy XVIII Konferencji Prezesów i Wiceprezesów R. N., umyślnie przybyli na obchód P. P. Not.: *W. Roman,* Prezes Zjednoczenia Notariuszów R. P., i *Z. Hübner,* b. Prezes R. N. w Warszawie, Członkowie Rady Notarialnej w Krakowie oraz licznie przybyli z terenu całej Izby Krakowskiej Notariusze, Asesorowie i Aplikanci Notarialni.

Wszystkie oczy skierowane były ku osobie Jubilata, którego portret pędzla *T. Okonia* (reprodukowany w rysunku artysty w ostatnim zeszycie *P. N.),* dar pamiątkowy Członków Krakowskiej Izby Notarialnej, widniał na tle gustownego przystrojenia sali.

W podniosłym i pełnym serdeczności przemówieniu P. Not. *L. Mleczko,* Prezes Rady Notarialnej w Krakowie, zwrócił się do Jubilata, by jako skromny wyraz wdzięczności i uznania za długoletnią i ofiarną pracę dla dobra zawodu, zechciał przyjąć ten portret od kolegów Izby Krakowskiej, których sercami zawładnął i których oddanie na zawsze sobie zaskarbił.

Z kolei przemówił P. As. Not. *St. Anderle,* Prezes Stowarzyszenia Asesorów i Aplikantów Notarialnych okręgu Izby Krakowskiej, zaznaczając, że czyni to z trzech tytułów: pierwszym jest przeszłość Jubilata na stanowisku Prezesa dawnego Stowarzyszenia Kandydatów Notarialnych w Krakowie; drugim jest dalsza przynależność Jubilata do Stowarzyszenia jako jego członka honorowego; trzecim jest serce młodszego pokolenia notarialnego, które sobie Jubilat całkowicie zdobył. Pragnąc dać wyraz swym uczuciom, Stowarzyszenie Asesorów i Aplikantów Notarialnych okręgu Izby Krakowskiej postanowiło utworzyć Fundusz dla wdów i sierot i nazwać go — „imieniem Dra Stanisława Steina", co stwierdzone zostało w doręczonym Jubilatowi adresie.

Po tych dwóch wystąpieniach, które wywarły głębokie wrażenie, zabrał głos Jubilat i w pięknym przemówieniu serdecznie podziękował za te tak cenne wyrazy oddania koleżeńskiego, które dzień 24 kwietnia 1938 roku uczynią najpromienniejszym dniem Jego życia.

Huczne i długotrwałe oklaski, z jednej myśli i zestrojonych na jedną nutę serc wszystkich obecnych płynące, były odpowiedzią na te słowa.

Podniosła uroczystość „domowa" dobiegła końca. Dalszy ciąg, mający już charakter ogólny, odbył się po krótkiej przerwie, w czasie której Redaktor „Przeglądu Notarialnego" wraz z najserdeczniejszymi życzeniami i słowami oddania doręczył Jubilatowi z ramienia ścisłej (warszawskiej) Redakcji powiązane w odpowiednią całość zeszyty wybrane pisma z okresu 1933 — 1938.

O godz. 13 wszyscy uczestnicy obchodu jubileuszowego zebrali się na bankiecie w salonach Hotelu Francuskiego. Przy deserze pierwszy zabrał głos P. Not. Dr *St. Jurkiewicz,* by jako Prezes stołecznej Rady Notarialnej złożyć Jubilatowi wyrazy wysokiego uznania i serdecznego podziękowania za Jego wydatną pracę na terenie międzyizbowym w charakterze jednego z twórców i czołowych uczestników prac Konferencji Prezesów i Wiceprezesów Rad Notarialnych.

Następnie przemawiał w charakterze Przewodniczącego ścisłego Komitetu Redakcyjnego „Przeglądu Notarialnego" P. Not. *Z. Hübner,* podkreślając wybitne zasługi Jubilata dla sprawy rozwoju organu zawodowego Notariatu.

Wreszcie P. Not. *W. Roman* naszkicował w słowach pełnych uznania sylwetkę Jubilata i złożył Mu w imieniu Zjednoczenia Notariuszów R. P. serdeczne życzenia długich jeszcze lat pracy dla dobra Notariatu polskiego, które to życzenia wszyscy obecni podjęli w zbiorowej owacji na cześć Jubilata.

Do głębi wzruszony P. Prezes Dr *Stein* dziękował serdecznymi słowy wdzięczności, podnosząc, że osiągnięcia Notariatu w zakresie współpracy korporacyjnej zawdzięczać należy wspólnemu wysiłkowi wszystkich przewódców życia zawodowego, którzy w atmosferze wzajemnego zaufania i zupełnej harmonii łącznie pracują na polu społeczności zawodowej, i oświadczając, że w miarę sił i możności pracy tej nadal służyć pragnie. Gorące oklaski zgromadzonych stały się wymownym wyrazem podziękowania za to oświadczenie.

Na zamknięcie uroczystości odczytane zostały liczne depesze gratulacyjne

Na tym zakończył się piękny dzień Krakowa — dzień 24 kwietnia 1938 r.

W. N

IZBA NOTARIALNA W TORUNIU

W Nr. 26 Dziennika Ustaw pod poz. 230 ogłoszona została ustawa z 9.IV.1938 r. o utworzeniu Sądu Apelacyjnego w Toruniu, której istotne postanowienia podawaliśmy już.

Sąd Apelacyjny w Toruniu obejmuje okręgi sądów okręgowych w Bydgoszczy, Chojnicach, Gdyni, Grudziądzu i Toruniu.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu pozostaje nadal wyłącznie właściwy do rozstrzygania spraw z zakresu sądownictwa niespornego.

Termin rozpoczęcia czynności przez Sąd Apelacyjny w Toruniu określi rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości.

Minister Sprawiedliwości określi również w drodze rozporządzenia termin i tryb ukonstytuowania się Izby Notarialnej w Toruniu.

A więc niebawem należy się spodziewać podziału obecnej Izby Notarialnej w Poznaniu na dwie odrębne Izby — Poznańską i Toruńską.

ZJAZD ZARZĄDU I DELEGATÓW ZJEDNOCZENIA NOTARIUSZÓW R. P.

W dniach 28 i 29 maja r. b. odbędzie się w Wilnie Zjazd członków Zarządu oraz delegatów Zjednoczenia Notariuszów R. P.

Program Zjazdu jest następujący:

Dnia 28 maja: godz. 10 min. 30 — złożenie wieńca na Rossie; godz. 11 min. 30 — zebranie Zarządu, godz. 14 i nast. — czas obiadowy i wycieczka do Trok; godz. 20 — odczyt P. Not. *Stefana Breyera* na temat: „Wilno i Kraków jako przeciwległe ośrodki kultury polskiej"; godz. 21 min. 30 (lub 22) — zebranie koleżeńskie.

Dnia 29 maja: zwiedzanie zabytków, ewentualnie okolic miasta.

Sprawozdanie ze Zjazdu ogłosimy w numerze czerwcowym.

DALSZE ODGŁOSY SPRAWY „RÓWIEŃSKIEJ"

Pod sprawą „rówieńską" mamy na myśli casus, przedstawiony w ostatnim numerze (str. 41—42) w związku z pociągnięciem do odpowiedzialności dyscyplinarnej P. Not. *M. Sosnowskiego* z Równego.

Zdawało by się, że po ogłoszeniu urzędowego komunikatu Ministerstwa Sprawiedliwości wszystkie zaangażowane w sprawie czynniki zajmą stanowisko wyczekujące — aż do momentu, gdy zapadnie wyrok Sądu dyscyplinarnego.

Stało się inaczej. W pismach codziennych ukazały się ostatnio oświadczenia Komitetu Budowy Szkoły Pilotów im. Marszalka Śmigłego-Rydza, fundowanej przez pracowników K. K. O. w Polsce, oraz dyrektora K. K. O. w Równem, które to oświadczenia biorą w obronę pomienionego Notariusza, a nawet wręcz bezpośrednio występują przeciwko Radzie Notarialnej w Lublinie, którą pracownicy K. K. O. ważyli się pomówić o to, że... „stanowiskiem swym paraliżuje dobrą wolę znakomitej większości rejentów, oraz obniża w społeczeństwie obywatelskie poczucie ofiarności..." Oto próbka niesłychanej swawoli słowa!

Dziennik stołeczny „Express Poranny", który pierwszy podjął sprawę, zajmuje się nią w dalszym ciągu, usiłując traktować ją w sposób możliwie przedmiotowy. Wyrazem tego jest zwrócenie się Redakcji tego pisma do P. Prezesa *Z. Hübnera* z prośbą o wypowiedzenie opinii w sprawie. Oto treść tej opinii w postaci rozmowy, ogłoszonej w „Expressie Porannym" z dnia 26 kwietnia r. b.:

— Stan faktyczny sprawy p. not. Sosnowskiego w Równem został autorytatywnie wyjaśniony w komunikacie urzędowym Ministerstwa Sprawiedliwości.

Skoro Sąd Dyscyplinarny Lubelskiej Izby Notarialnej na posiedzeniu w dniu 16 lutego r. b. postanowił wszcząć przeciwko not. Sosnowskiemu postępowanie dyscyplinarne za uchybienie powadze i godności piastowanego urzędu, to oczywiście postanowienie Sądu powinno być przez wszystkich respektowane i wszelkie w tym względzie głosy krytyczne poczytywać wypada za niewłaściwe.

Niebawem Sąd ten orzeknie o istocie sprawy i wyrok sądowy ustali, czy p. not. Sosnowski naruszył wskazania etyki zawodowej.

— Zapewne! Ale jak należy rozumieć stanowisko Rady Notarialnej w Lublinie?

— W żadnym wypadku nie — jako godzące w ofiarność społeczną notariuszów. Gdy bowiem chodzi o poparcie materialne wszelkich poczynań społecznych, a w szczególności związanych z obronnością Państwa, notariat zawsze kroczy i nadal kroczyć będzie w pierwszym szeregu. W tym względzie notariat ma za sobą wymowę cyfr.

— W czym więc tkwi istota tej sprawy?

— W sprawie tej chodzi o to, czy ofiarność społeczna może się stawać czynnikiem nielojalnego współzawodnictwa na gruncie zawodowym?

Na to pytanie XVI Konferencja Prezesów i Wiceprezesów Rad Notarialnych na posiedzeniu w październiku r. ub. odpowiedziała negatywnie, uznając niedopuszczalność formy wystąpienia instytucji społecznej do poszczególnych notariuszów, stawiającej sprawę na linii zasady niewłaściwej w tym wypadku — do ut des.

Ofiarność społeczna połączona z zyskiem osobistym musi sama przez się razić, a gdy ofiarność ta staje się ponadto środkiem zdobycia źródła zarobkowania kosztem kolegi, to staje się zjawiskiem tak rażąco kolidującym ze wskazaniami etyki zawodowej, że w żadnym razie nie może zasługiwać na dodatnią ocenę.

W życiu zbiorowym każda komórka ma swoje znaczenie i musi być zachowana w zdrowiu moralnym. Żaden zawód publiczny, a notariat w szczególności, nie może tolerować rozluźnienia obowiązujących go kanonów etycznych.

Wydaje się, że sprawa jest w stadium wstępnym zupełnie wyjaśniona. Obecnie wypada tylko czekać na wyrok Sądu dyscyplinarnego.

WALNE ZGROMADZENIA IZB NOTARIALNYCH

Poniżej ogłaszamy obwieszczenia urzędowe Rad Notarialnych o zwyczajnych Walnych Zgromadzeniach Notariuszów, które na podstawie art. 27 § 2 pr. o not. odbywają się corocznie w miesiącu maju.

Uczestnictwo Notariuszów w Walnych Zgromadzeniach jest obowiązkowe (art. 27 § 3 pr. o not.).

Na podstawie art. 29 § 4 pr. o not. z dniem 1 czerwca r. b. (art. 32 § 1 pr. o not.) wygasają mandaty Członków Rad Notarialnych, wybranych na zwyczajnych Walnych Zgromadzeniach w roku 1935. Wobec tego tegoroczne Walne Zgromadzenia Notariuszów dokonają wyboru Członków Rad Notarialnych w miejsce ustępujących właśnie według starszeństwa mandatów. Ustępują mianowicie z dniem 1 czerwca r. b. następujący Członkowie Rad Notarialnych:

Warszawa: *Piotr Eydziatt-Zubowicz*, Wiceprezes Rady, *Jan Jasiński* (Warszawa), *Zygmunt Jarczewski* (Częstochowa); ponadto wakuje czwarte stanowisko po ś. p. *Stefanie Bełżyńskim* (Warszawa);

Poznań: Dr *Zygmunt Nowosielski*, Wiceprezes Rady, Dr *Edmund Lauterer* (Gniezno), *Jan Meysner* (Bydgoszcz), *Karol Wyganowski* (Kalisz);

Lwów: *Tadeusz Nawrocki* (Lwów), *Zenobiusz Kopystiański* (Lwów), *Adolf Nitarski* (Przemyśl), *Kazimierz Limanowski* (Stryj);

Kraków: Dr *Juliusz Dunikowski* (Kraków), *Tadeusz Rotter* (Kraków), *Adolf Kisielewski* (Dąbrowa), *Jan Grzybczyk* (Leżajsk);

Lublin: *Marian Krzywiec* (Lublin), *Tadeusz Moszyński* (Łuck), *Sławomir Wąsowicz* (Dubno); ponadto wakuje czwarte stanowisko po ś. p. *Stefanie Smólskim*, Prezesie Rady;

Wilno: *Aleksander Kaliniewicz*, Prezes Rady, *Władysław Strzałko* (Wilno), *Czesław Bojarowski* (Brześć n/B.);

Katowice: Dr *Franciszek Mazurkiewicz*, Wiceprezes Rady, Dr *Juliusz Wilusz* (Katowice), *Brunon Kudera* (Mysłowice).

OBWIESZCZENIA RAD NOTARIALNYCH

Stosownie do art. 27 Prawa o Notariacie w dniu 26 maja r. b. o godz. 10-ej m. 15 w Sali XI Sądu Okręgowego w Warszawie (wejście Nr 9) odbędzie się Zwyczajne Walne Zgromadzenie notariuszów Okręgu Izby Notarialnej w Warszawie z następującym porządkiem dziennym:

1. *Otwarcie Walnego Zgromadzenia przez Prezesa Rady i wybór Prezydium Walnego Zgromadzenia.*
2. *Zatwierdzenie sprawozdania z działalności Rady za czas od 1 kwietnia 1937 i sprawozdania rachunkowego za czas od 1 kwietnia 1937 do 31 marca 1938.*
3. *Uchwalenie budżetu i wysokości składek członkowskich na potrzeby Izby na rok 1938/9.*
4. *Wybór czterech Członków Rady na miejsce ustępujących w myśl art. 29 § 4 Prawa o Notariacie*
5. *Wybór Komisji Rewizyjnej na rok 1938/39.*
6. *Ustalenie wysokości zapomóg pośmiertnych.*
7. *Wnioski Członków Izby, zgłoszone w trybie art. 28 p. 6 Prawa o Notariacie.*

Prezes Rady *(—) S. Jurkiewicz.*

Walne Zgromadzenie Zwyczajne Notariuszów Izby Notarialnej w Poznaniu odbędzie się w niedzielę dnia 29 (dwudziestego dziewiątego) maja 1938 r. o godz. 11-ej przedpołudniem w Poznaniu przy ul. Wały Zygmunta Starego 2/3 (Gmach Wyższej Szkoły Handlowej) I piętro, sala nr 43 — z następującym porządkiem dziennym:

1. *Otwarcie Walnego Zgromadzenia przez Prezesa Rady Notarialnej.*
2. *Wybór Przewodniczącego i Wiceprzewodniczącego, 4 asesorów i 2 sekretarzy, jako Prezydium Walnego Zgromadzenia.*
3. *Odczytanie protokółu poprzedniego Walnego Zgromadzenia.*
4. *Zatwierdzenie sprawozdania rocznego i zamknięcia rachunkowego, przedstawionego przez Radę Notarialną.*
5. *Zatwierdzenie sprawozdania rocznego i zamknięcia rachunkowego, przedstawionego przez Kuratorium Funduszu Zapomogowego.*
6. *Uchwalenie budżetu i wysokości składki rocznej na potrzeby Izby i na Fundusz Zapomogowy.*
7. *Wybór czterech członków Rady Notarialnej.*
8. *Wybór dwóch członków Kuratorium Funduszu Zapomogowego, oraz 2 zastępców.*
9. *Wybór Komisji Rewizyjnej.*

10. *Załatwienie wniosków Członków Izby Notarialnej, zgłoszonych do Rady Notarialnej w trybie z art. 28 L. 6 prawa o notariacie.*

Prezes Rady Notarialnej *(—) Dr Jeszke*

Z mocy art. 27. prawa o notariacie zwołuję Zwyczajne Walne Zgromadzenie Lwowskiej Izby Notarialnej, które odbędzie się dnia 29 maja 1938. o godz. 10-tej rano, w sali Kasyna i Koła Literacko - Artystycznego we Lwowie, przy ul. Akademickiej 13. z następującym porządkiem dziennym:

1. *Otwarcie Walnego Zgromadzenia i omówienie działalności Konferencji Prezesów i Wiceprezesów Rad Notarialnych w roku admin. 1937/1938. oraz współudziału w niej Lwowskiej Rady Noterialnej.*
2. *Wybór przewodniczącego, wiceprzewodniczącego, asesorów i sekretarzy.*
3. *Odczytanie protokołu z ostatniego Walnego Zgromadzenia w dniu 23 maja 1937.*
4. *Sprawozdanie z czynności Rady Notarialnej za czas od 1. kwietnia 1937.*
5. *Zamknięcie rachunków funduszu administracyjnego za czas od 1. kwietnia 1937. do 31. marca 1938. oraz prowizorium za czas od 1. kwietnia 1938.*
6. *Sprawozdanie o budowie gmachu czynszowego, stanowiącego własność funduszu rentowego, zaciągnięcie pożyczki w kwocie 140.000 Zł. w M. K. K. O. we Lwowie i udzielone tej instytucji gwarancje płatnicze.*
7. *Sprawozdanie z administracji funduszów rentowego i zapomogowego Lwowskiej Izby Notarialnej za czas od 1. kwietnia 1937. oraz zamknięcie rachunków za rok adm. 1937/1938. i prowizorium za czas od 1. kwietnia 1938.*
8. *Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej.*
9. *Wybór czterech członków Rady Notarialnej w miejsce ustępujących po myśli § 4. art. 29. pr. o. n., a to członków Rady Notarialnej Zenobiusza Kopystiańskiego, A. Kazimierza Limanowskiego, Tadeusza Nawrockiego i A. Aleksandra Nitarskiego.*
10. *Wybór trzech członków Kuratorium funduszów rentowego i zapomogowego z grona Członków Izby Notarialnej.*
11. *Wybór dwóch rewizorów i dwóch zastępców.*
12. *Uchwalenie budżetu na rok administracyjny 1938/39. oraz ustalenie wysokości wkładki na potrzeby Izby.*
13. *Sprawa przymusu przyjmowania aplikantów.*
14. *Przejęcie przez Izbę Notarialną kosztów utrzymania szkoły powszechnej w miejscowości Teresin - Tulin w pow. Borszczowskim.*
15. *Połączenie i zabezpieczenie odrębnych funduszów, które z biegiem lat powstały w łonie Izby Notarialnej drogą składek dla celów zapomogowych, oraz zarządzenie w sprawie realności Izby Notarialnej w Chełmnie po śp. Cezarynie Gromnickiej.*
16. *Wnioski Członków Izby, zgłoszone do Rady Notarialnej conajmniej przez 10 Członków najpóźniej na 14 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.*

Prezes Rady Notarialnej (—) *K. Sokol.*

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Notariuszów Izby Notarialnej Krakowskiej odbędzie się w niedzielę dnia 29 maja 1938 r. o godz. 11-ej przedpołudniem w Krakowie w Sali „Saskiej" przy ul. Św. Jana L. 6, I p. Porządek dzienny obejmował będzie następujące sprawy:

1. *Otwarcie Walnego Zgromadzenia.*
2. *Wybór Przewodniczącego, jego zastępcy, tudzież dwóch asesorów i jednego sekretarza (art. 30 § 1 prawa o notariacie).*
3. *Sprawozdanie roczne z działalności Rady Notarialnej za rok 1937/38.*
4. *Zamknięcie rachunkowe za rok budżetowy 1937/38.*
5. *Wnioski Komisji Rewizyjnej.*
6. *Zatwierdzenie sprawozdania z działalności Rady Notarialnej i zatwierdzenie zamknięcia rachunkowego (art. 28 L. 2 prawa o notariacie).*
7. *Przedstawienie preliminarza na rok budżetowy 1938/39 i uchwalenie wkładki na potrzeby Izby.*
8. *Wybór czterech (4) Członków Rady Notarialnej w miejsce ustępujących Członków Rady, a to:*

Dra Juliusza Dunikowskiego, Jana Grzybczyka, Adolfa Kisielewskiego, Dra Tadeusza Rottera,— i wybór Komisji Rewizyjnej na rok 1938/9.
9. *Sprawa przyjmowania sił prawniczych do Notariatu.*
10. *Wnioski Członków Izby Notarialnej, zgłoszone w trybie art. 28 L. 6 prawa o notariacie.*

Rada Notarialna w Krakowie: Prezes *(—) Mleczko.*

W dniu 29 maja 1938 roku (niedziela) o godz. 10 rano odbędzie się w Lublinie w lokalu Towarzystwa Kredytowego m. Lublina (ul. Pierackiego Nr 7, parter), Zgromadzenie Walne Członków Lubelskiej Izby Notarialnej z następującym porządkiem dziennym:

1. *Otwarcie i zagajenie Zgromadzenia Walnego i wybór Prezydium.*
2. *Wysłuchanie sprawozdania ogólnego z działalności Rady Notarialnej za rok ubiegły.*
3. *Wysłuchanie sprawozdania finansowego.*
4. *Wysłuchanie wniosków Komisji Rewizyjnej i zatwierdzenie sprawozdań.*
5. *Uchwalenie preliminarza budżetowego i ustalenie wysokości składek na rok 1938/39.*
6. *Sprawa funduszu zapomogowego.*
7. *Wybór członków Rady Notarialnej na miejsce ustępujących oraz wybór Członków Komisji Rewizyjnej.*
8. *Sprawa przymusu przyjmowania aplikantów notarialnych.*
9. *Sprawa regulaminu dla rewidentów kancelarii notarialnych.*
10. *Wnioski członków Izby Notarialnej, zgłoszone w trybie art. 28 prawa o notariacie.*

Wiceprezes Rady *(—) Ignacy Steliński.*

Stosownie do art. 27 prawa o notariacie w dniu 26 maja r. b. o godz. 10-ej w gmachu Sądów w Wilnie odbędzie się Zwyczajne Walne Zgromadzenie Notariuszów Okręgu Izby Notarialnej w Wilnie z następującym porządkiem dziennym:

1. *Otwarcie Walnego Zgromadzenia i wybór Przewodniczącego, Wice-Przewodniczącego, 2 asesorów i 2 sekretarzy.*
2. *Uczczenie pamięci zmarłych Członków Izby Notariuszów: ś. p. M. Parniewskiego i T. Januszewskiego, oraz ś. p. Prezesa Rady Notarialnej w Lublinie St. Smólskiego.*
3. *Sprawozdanie z działalności Rady Notarialnej za okres czasu od dnia 23 maja 1937 r. do dnia Walnego Zgromadzenia.*
4. *Sprawozdanie z Konferencji Prezesów i Wice-Prezesów Rad Notarialnych.*
5. *Sprawozdanie ze spraw dyscyplinarnych.*
6. *Sprawozdanie kasowe.*
7. *Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej.*
8. *Uchwalenie budżetu na rok administracyjny 1938/39 i ustalenie wysokości miesięcznej składki.*
9. *Wnioski Członków Izby zgłoszone do Rady Notarialnej zgodnie z p. 6 art. 28 prawa o not.*
10. *Wybory Członków Rady i Komisji Rewizyjnej na miejsce ustępujących.*

Prezes Rady (—) *A. Kaliniewicz.*

Rada Notarialna w Katowicach zwołuje po myśli art. 27 Prawa o Notariacie Zwyczajne Walne Zgromadzenie Izby Notarialnej w Katowicach na dzień 28 maja 1938 r. o godz. 16-ej w Hotelu „Savoy“ w Katowicach przy ul. Mariackiej, z następującym porządkiem dziennym:

1. *Otwarcie Walnego Zgromadzenia przez Prezesa Rady i wybór Prezydium Walnego Zgromadzenia.*
2. *Sprawozdanie z czynności Rady Notarialnej za czas od 1.VI.1937 r.*
3. *Zamknięcie rachunków za ubiegły rok administracyjny i zatwierdzenie sprawozdań.*
4. *Uchwalenie preliminarza budżetowego i ustalenie wysokości składek.*
5. *Wybór 3 Członków Rady w miejsce ustępujących.*
6. *Upoważnienie Rady Notarialnej do wprowadzenia obowiązku przyjmowania aplikantów przez Członków Izby Notarialnej — w sposób, jaki uzna za właściwy i celowy.*
7. *Wnioski Członków Izby zgłoszone w trybie art. 28 Prawa o Notariacie.*

Prezes (—) *Rostek.*

PRZEMIANY OSOBOWE W NOTARIACIE: 1937 — 1938*)

IZBA NOTARIALNA — WARSZAWA

Zmarli — ś. p. Notariusze:
Buksicki Jan w Łęczycy (16.V.1937);
Jablrzykowski Wacław w Zambrowie (16.V.37);
Bełżyński Stefan w Warszawie (19.VII.1937);
Malarski Alfons w Siemiatyczach (25.VII.1937);
Choromański Bolesław w Tykocinie (5.VIII.37);
Drzewiecki Henryk w Wyszkowie (4.X.1937);
Zabierzowski Zygmunt w Warszawie (27.XI.37);
Dembiński Władysław w Warszawie (4.I.1938);
Prażmowski Wacław w Kutnie (22.I.1938).

Zwolnieni Not.: *Pereświet-Sołtan Piotr* w Piotrkowie (na podanie); *Tyc Antoni* w Płocku (art. 12 § 1 pkt. 2 pr. o not.).

Objęli stanowiska w wyniku przeniesienia: *Rossmann Kazimierz* — w Siemiatyczach. *Szlompek Ludwik* — w Tykocinie.

Objęli stanowiska wskutek mianowania: *Grodzki Stefan* — w Kocku. *Sikorski Józef* — w Siedlcach. *Mościcki Stanisław* — w Zambrowie, *Zieliński Konrad* — w Łęczycy, *Makowski Tadeusz* — w Tykocinie (w następstwie w wyniku przeniesienia — w Garwolinie), *Syromiatnikow Konstanty* — w Wyszkowie, *Polender Wacław* —w Piotrkowie *Keler Adolf*—w Warszawie *Walewski Maksymilian* — w Kutnie. *Kacprzyk Jan* — w Aleksandrowie Łódzkim, *Bork Stanisław* — w Rawie Mazowieckiej. *Skoryna Stefan* — w Warszawie. *Czyżewski Janusz*—w Warszawie. *Sochacki Ziemowit* — w Płocku.

IZBA NOTARIALNA — POZNAŃ

Zmarli — ś. p. Notariusze:
Wyszkowski Władysław w Chełmży;
Sławik Karol w Mogilnie;
Wojciechowski Bolesław w Pyzdrach.

Objęli stanowiska w wyniku przeniesienia: *Jankiewicz Julian*—w Chełmży, *Baranowski Henryk* — w Grudziądzu, *Korytowski Edward* — w Mogilnie. *Galeński Mieczysław* — w Czarnkowie.

Objęli stanowiska wskutek mianowania: *Gardziel Gustaw* — w Odolanowie. *Szymorowski Jerzy* — w Sieradzu.

IZBA NOTARIALNA — LWÓW

Zmarli — ś. p. Notariusze:
Kopacz Błażej — w Birczy;
Tatuch Michał — w Turce.

Objęli stanowiska w wyniku przeniesienia: *Grabowiecki Mieczysław* — w Tłumaczu, *Adam Ludwik* — w Stryju, *Kowalski Bronisław* — w Dolinie, *Rastawiecki Roman* — w Busku, *Samlicki Józef* — w Birczy, *Tarzyński Józef* — w Podbużu.

Objęli stanowiska wskutek mianowania: *Wysocki Wiktor* — w Łopatynie. *Zajączkowski Roman* — w Podbużu (w następstwie w wyniku przeniesienia — w Mościskach), *Jarski Władysław* w Tarnopolu, *Siekierski Józef* — w Kopyczyńcach. *Uhma Kazimierz*—w Dubiecku. *Bednarowski Adolf* — w Turce.

IZBA NOTARIALNA — KRAKÓW

Zmarli — ś. p. Notariusze:
Juszczyk Jędrzej w Ulanowie (10.VII.1937);
Rzepecki Michał w Nowym Targu (16.VII.37);
Zabierzewski Stanisław w Nisku (10.VIII.1937);
Matakiewicz Antoni w Nowym Sączu (17.IX.37);
Kaszyński Zygmunt w Liszkach (18.X.1937);
Frączkiewicz Stanisław w Białej;
Leniński Stefan w Tarnobrzegu.

Zwolniony — Not. *Łotocki Leon* w Kolbuszowej (art. 12 § 1 pkt. 3 pr. o not.).

Objęli stanowiska w wyniku przeniesienia: *Flis Stanisław* — w Ulanowie. *Gutwiński Franciszek* — w Kolbuszowej. *Skulski Tadeusz* — w Nisku. *Mynarski Władysław* — w Nisku. *Mazurek Adam* — w Rzeszowie, *Kuźniarski Stanisław* — w Limanowej, *Guzikowski Stefan* — w Liszkach. *Szeligiewicz Józef* — w Nowym Targu.

Objęli stanowiska wskutek mianowania: *Frąckiewicz Stanisław* — w Białej, *Dorocha Władysław* — w Lutowiskach, *Tournelle Henryk*— w Nowym Sączu. *Heyda Eugeniusz* — w Zatorze. *Döllinger Kazimierz* — w Przeworsku. *Mika Karol* — w Suchej, *Woźniak Jan* — w Dukli *Jasieński Tomasz* — w Działoszycach. *Daniłowicz Jan* — w Tarnobrzegu *Kapa Władysław* — w Krośnie.

IZBA NOTARIALNA — LUBLIN

Zmarli — ś. p. Notariusze:
Wigura Jan w Ostrowcu (10.VIII.1937);
Czarnowski Jan-Olgierd w Opatowie (14.VIII.37);
Sędzikowski Romuald w Rożyszczach (28.XII.37);
Smólski Stefan w Lublinie (2.II.1938).

Zwolniony — Not. *Jaroszewicz Maksymilian* w Radziwiłłowie.

Objął stanowisko w wyniku przeniesienia: Not. *Schab Teofil* w Biłgoraju.

Objęli stanowiska wskutek mianowania: *Lutkiewicz Jan* — w Iłży (w następstwie w wyniku przeniesienia — w Wierzbniku), *Makarewicz Stanisław* — w Ostrowcu, *Lipski Bolesław* — w Opatowie, *Kunsfeld Józef* — w Łęcznej, *Łabeński Grzegorz* — w Dąbrowicy, *Szałkiewicz Eugeniusz* — w Krasnymstawie, *Ŝtecki Wacław* — w Radziwiłłowie. *Potemkowski Hieronim* — w Rożyszczach.

IZBA NOTARIALNA — WILNO

Zmarli — ś. p. Notariusze:
Parniewski Marian w Kamieniu Koszyrskim;
Januszewski Teodor w Berezie Kartuskiej.

Zwolniony — Not. *Kosteczko Władysław* w Hancewiczach (na podanie).

Objęli stanowiska w wyniku przeniesienia: *Orzechowski Władysław* — w Hancewiczach (w następstwie — w Berezie Kartuskiej), *Rozwadowski Tadeusz* — w Hancewiczach.

(dokończenie obok — na str. 19)

*) Dorocznym zwyczajem (por. Nr. Nr. 9 z lat: 1935, 1936, 1937), w związku z Walnymi Zgromadzeniami Izb Notarialnych, podajemy zestawienie przemian osobowych w notariacie za okres roczny od 1 maja 1937 r. do 30 kwietnia 1938 r. (Red.).

Akty ustawodawcze i rozporządzenia

OCHRONA IMIENIA JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO

W Nr. 25 Dziennika Ustaw pod poz. 219 ogłoszona została ustawa z 7.IV.1938 r. o ochronie imienia Józefa Piłsudskiego, Pierwszego Marszałka Polski. Ustawa stanowi:

Art. 1. Pamięć czynu i zasługi JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO — Wskrzesiciela Niepodległości Ojczyzny i Wychowawcy Narodu — po wsze czasy należy do skarbnicy ducha narodowego i pozostaje pod szczególną ochroną prawa.

Art. 2. Kto uwłacza Imieniu JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO, podlega karze więzienia do lat 5.

ULGI INWESTYCYJNE

W Nr 26 Dziennika Ustaw, pod poz. 224 ogłoszono ustawę z 9.IV.1938 r. o ulgach inwestycyjnych, którą przedstawiliśmy zarysowo według projektu rządowego w Nr 6 r. b. (str. 2).

Zaznaczyć należy, że objęte tą ustawą nowe przepisy o ulgach dla nowowznoszonych budowli wchodzą w życie dopiero z dniem 1 stycznia 1939 r. (według projektu rządowego miały one zacząć obowiązywać z dniem 1 października 1938 r.).

Poza ulgami szczególnymi w zakresie opłat stemplowych dla Centralnego Okręgu Przemysłowego (art. 4, pkt. 3) oraz w zakresie poszukiwawczego wiertnictwa naftowego (art. 15) — ustawa wprowadza dla całego obszaru Państwa ulgi swoiste (art. 19).

Niebawem ogłoszone będzie rozporządzenie wykonawcze do ustawy o ulgach inwestycyjnych, którą wkrótce omówimy w szczegółowym wywodzie.

ULGI PRZY REGULACJI HIPOTECZNEJ

W Nr 27 Dziennika Ustaw pod poz. 241 ogłoszona została ustawa z 9.IV.1938 r. o ulgach przy regulacji hipotecznej.

Ustawa, którą referowaliśmy już w trakcie jej tworzenia, stosuje się do dnia 31.III.1943 r. na obszarze ziem środkowych i wschodnich — przy pierwiastkowej regulacji hipotecznej nieruchomości o obszarze, nie przewyższającym 50 ha, położonej poza granicami administracyjnymi miast, wydzielonych z powiatowych związków samorządowych, jako też odpowiednio — przy wydzielaniu takiej nieruchomości do oddzielnej księgi hipotecznej.

Ulgi polegają na: zwolnieniu od opłat sądowych (art. 2), zwolnieniu od opłat stemplowych (art. 3 i 4), uproszczeniu i potanieniu świadectw z akt stanu cywilnego (art. 5), potanieniu zaświadczeń gminnych (art. 6), uniezależnieniu od zezwolenia władzy skarbowej z art. 27 ust. 1 przepisów o opodatkowaniu spadków i darowizn (art. 7).

ZMIANA TAKSY PISARSKIEJ

Z dniem 14 maja r. b. ulega obniżeniu taksa dla pisarzy hipotecznych od protokółów pierwiastkowej regulacji hipotecznej, a mianowicie (Dz. Ust. Nr 31, poz. 274) zmieniony pkt. 6 taksy (Dz. Ust. Nr 26, poz. 264, 1924 r.), utrzymując dotychczasowe brzmienie, jako pkt. II, wprowadza nowy pkt. I, stanowiący, że od protokółu regulacji nieruchomości o obszarze nie przewyższającym 50 ha i położonej poza granicami administracyjnymi miast wydzielonych z powiatowych związków samorządowych — wynagrodzenie pisarza hipotecznego wynosi 6 zł.

ZMIANA GRANIC WOJEWÓDZTW

W kolejnym etapie dostosowania granic województw do warunków naturalnych i społecznych poszczególnych ziem — ustawa z 9.IV.1938 r. (Dz. Ust. Nr 27, poz. 240) zmienia z dniem 1 kwietnia 1939 r. granice województw: białostockiego, kieleckiego, lubelskiego, łódzkiego i warszawskiego.

Z dniem 1 kwietnia r. b. nastąpiła zmiana granic województw: poznańskiego, pomorskiego, warszawskiego i łódzkiego (rozporządzenie wykonawcze z 28.III.1938 r. — Dz. Ust. Nr 22. poz. 199).

WYKUP DZIERŻAWIONYCH GRUNTÓW

W Nr. 26 Dziennika Ustaw pod poz. 229 ogłoszona została ustawa z 9.IV.1938 r. o zmianie ustawy (Dz. Ust. Nr 1, poz. 2, 1936 r.) o wykupie gruntów, podlegających ustawie w przedmiocie ochrony drobnych dzierżawców rolnych. Zmianie uległy artykuły: 1, 4 (uzupełn.), 14, 16 (uzupełn.), 26. Równocześnie moc obowiązująca ustawy rozciągnięta została na Górny Śląsk (art. 3).

W Nr. 29 Dziennika Ustaw pod poz. 259 ogłoszona została ustawa z 25.IV.1938 r. o zmianie ustawy (Dz. Ust. Nr 29, poz. 250, 1933 r.) o wykupie przez dzierżawców gruntów, zajętych pod budynki oraz gruntów czynszowych w miastach i miasteczkach na obszarze Sądów Apelacyjnych w Warszawie, Lublinie i Wilnie. Zmianie uległy artykuły: 13, 17, 20, 21, 28, 31, 34. M. in. zmieniony art. 31 stanowi, że pismo, stwierdzające umowę o wykup gruntu, ... podlega opłacie stemplowej według zasad rozdziału X u. o. s. w wysokości 1%.

MIENIE BYŁYCH NIEMIECKICH OSÓB PRAWNYCH

W Nr. 26 Dziennika Ustaw pod poz. 223 ogłoszona została ustawa z 7.IV.1938 r. o mieniu byłych niemieckich osób prawnych prawa publicznego, których obszar działania został przecięty granicą państwową.

W myśl ustawy znajdujące się w Polsce rzeczone mienie uznaje się za własność odpowiednich polskich osób prawnych prawa publicznego, ewent. za własność Państwa.

Ustawa traktuje o przepisaniu tytułów własności (art. 4) i stanowi, że akty prawne, odnoszące się do zaznaczonego mienia (również do udziałów w spółkach — art. 2), dokona-

---

(dokończenie ze str. 18-ej)

Objęli stanowiska wskutek mianowania: *Szydłowski Eustachy* — w Dziśnie, *Czujkiewicz Jerzy* — w Kamieniu Koszyrskim.

IZBA NOTARIALNA — KATOWICE

Zmarli — ś. p. Notariusze:
Kobyliński Stanisław w Katowicach (14.V.37);
Chmielewski Antoni w Katowicach;
Kościński Alfred w Mysłowicach.

Objął stanowisko w wyniku przeniesienia. Not. *Stark Tadeusz* — w Katowicach.

Objęli stanowiska wskutek mianowania: *Kipta Stanisław* — w Katowicach, *Brzostyński Adam* — w Mikołowie, *Czok Józef* — w Mysłowicach.

ne z naruszeniem praw opartych na omawianej ustawie, są nieważne, chyba że nie było sprzeciwu ze strony właściwych polskich osób prawnych (art. 5).

SPRAWY AGRARNE NA ZIEMIACH ZACHODNICH

W Nr. 28 Dziennika Ustaw pod poz. 249 ogłoszona została ustawa z 9.IV.1938 r. o zamianie niektórych naeżności b. pruskich władz i instytucji agrarno - finansowych na pożyczki Funduszu Obrotowego Reformy Rolnej.

Ustawa (art. 20) upoważnia Ministra Sprawiedliwości do wydania szczegółowych przepisów celem ujawnienia w księgach gruntowych zmian z niej wynikających. Ponadto ustawa w art. 21 uchyla z dniem 1 lipca 1939 r. moc obowiązującą szeregu wymienionych ustaw pruskich z zakresu prawodawstwa agrarnego.

SPŁATA DŁUGÓW ROLNICZYCH

W Nr. 21 Dziennika Ustaw pod poz. 178 i 179 ogłoszono dwa rozporządzenia Ministra Skarbu, dotyczące spłaty długów rolniczych papierami wartościowymi, oraz pod poz. 180 — rozporządzenie o pomocy Skarbu Państwa dla instytucji wierzycielskich, zawierających układy konwersyjne.

W Nr. 13 Dziennika Ustaw ogłoszono rozporządzenie Rady Ministrów o zmianie rozporządzenia z 2.VII.1936 r. (Dz. Ust. Nr 53, poz. 388) w sprawie ustalenia stosunku rozporządzenia Prezyd. Rzplitej z 24.X.1934 r. o konwersji i uporządkowaniu długów rolniczych (Dz. Ust. Nr 5, poz. 59, 1936 r.) do przepisów innych ustaw i rozporządzeń.

SĄDY PRZYSIĘGŁYCH I SĘDZIOWIE POKOJU

Z dniem 1 maja r. b. uległy zniesieniu sądy przysięgłych i instytucja sędziów pokoju, a to z mocy ustawy z 9.IV.1938 r. (Dz. Ust. Nr 24, poz. 213), która szczegółowo wymienia w jakich tekstach prawnych ulegają skreśleniu przepisy związane z sądami przysięgłych i sędziami pokoju.

ZMIANA USTAWY O PODATKU DOCHODOWYM

W Nr. 26 Dziennika Ustaw pod poz. 226 ogłoszona została ustawa z 9.IV.1938 r. o zmianie ustawy o państwowym podatku dochodowym (Dz. Ust. Nr. 2, poz. 6, 1936 r.). Zmianie uległy artykuły: 5, 19, 23 (uzupełn.) i 24. Najważniejsze jest postanowienie, zwalniające od podatku dochodowego dywidendy od akcyj spółek akcyjnych oraz dochody z udziałów w spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością, spółdzielniach i w tych gwarectwach, które są osobami prawnymi — jeżeli siedziba spółki znajduje się na obszarze Rzeczypospolitej.

CENTRALNA MAŁOPOLSKA KASA OSZCZĘDNOŚCI

Na mocy ustawy z 9.IV.1938 r., ogłoszonej pod poz. 256 w Nr. 29 Dziennika Ustaw, istniejąca Galicyjska Kasa Oszczędności we Lwowie ulega przekształceniu na instytucję o charakterze publiczno-prawnym p. n. „Centralna Małopolska Kasa Oszczędności we Lwowie".

W Nr. 15 Dziennika Ustaw pod poz. 100 ogłoszona została *konwencja konsularna* między Rzpltą Polską a Królestwem Węgier. Konwencja w art. 17 reguluje wzajemne uprawnienia konsulów układających się stron w zakresie postępowania niespornego.

W Nr. 22 Dziennika Ustaw pod poz. 191 ogłoszono ustawę z 31.III.1938 r. o *pozbawieniu obywatelstwa;* w Nr. 16 pod poz. 114 — rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych, zmieniające rozporządzenie o *obywatelstwie Państwa Polskiego* (Dz. Ust. Nr. 52, poz. 320. 1920 r.).

DAR NARODOWY 3 MAJA DLA POLSKIEJ MACIERZY SZKOLNEJ

Obywatelski Komitet Zbiórki na Dar Narodowy 3-go Maja dla Polskiej Macierzy Szkolnej rozesłał i do P.P. Notariuszów Izby Warszawskiej odezwę, podpisaną m. in. przez P.P.: *Leona Supińskiego*, Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, *Stefana Urbanowicza*, Dziekana Rady Adwokackiej w Warszawie, i *Piotra Eydziatt-Zubowicza*, Wiceprezesa Rady Notarialnej w Warszawie (w zastępstwie nieobecnego w dacie odezwy Prezesa Rady).

Odezwa ta m. in. głosi:

Z polskich wsi i miast rozlega się wołanie tysięcy rodziców i dzieci o szkoły!

Tysiące dzieci na Kresach Wschodnich zapomina języka i zatraca ducha polskiego.

Przeciwdziała temu Macierz Szkolna, która obecnie utrzymuje: 250 szkół powszechnych, 8 średnich, 10 handlowych, 10 rzemieślniczych, 10 żeńskich zawodowych, 227 kursów dla przedpoborowych, 23 przedszkola, 12 burs, 2400 bibliotek (stałych, wędrownych i liliputek).

Nie jest to mało. Ale nie można i nie wolno na tym poprzestać.

Setki nowych szkół powszechnych na Kresach czeka obecnie na otwarcie.

Daje to miarę obowiązków, w obliczu których stoimy.

...Od wyników zbiórki zależy zmniejszenie tragedii dzieci bezszkolnych na Kresach, przez powiększenie ilości szkół Polskiej Macierzy Szkolnej na tym terenie.

Jesteśmy przekonani, że nie znajdzie się w szeregach notariatu nikt, kto odmówi poparcia zasłużonej instytucji oświatowej, która na rubieże Rzeczypospolitej niesie znicz oświaty i uświadomienia narodowego!

Zebrane kwoty na załączone do odezwy listy należy przekazywać na konto P. K. O. Nr 21 121 („Komitet Zbiórki na Dar Narodowy 3 Maja w Warszawie"), same listy zaś po wypełnieniu należy przesłać do Biura Komitetu (Warszawa, Krak. Przedm. Nr 7).

Wszyscy P.P. Notariusze w Państwie mogą przekazywać ofiarowywane na Dar kwoty — wprost na podane konto P. K. O. Niech nikogo nie zbraknie!

W Nr. 22 Dziennika Ustaw pod poz. 190 ogłoszono ustawę z 28.III.1938 r. o zmianie rozporządzenia Prez. Rzpltej (Dz. Ust. Nr. 80, poz. 630, 1930 r.) o *ustroju miasta Gdyni.*

W Nr. 24 Dziennika Ustaw pod poz. 209 ogłoszono ustawę z 31.III.1938 r. o *należnościach gmin z tytułu rozliczenia z właścicielami zniesionych obszarów dworskich.*

W Nr. 26 Dziennika Ustaw pod poz. 237 ogłoszono rozporządzenie Ministra Skarbu, ustalające dzień 30 czerwca 1938 r., jako termin ukończenia prac, i dzień 1 kwietnia 1938 r., jako termin rozpoczęcia prac — oznaczonych powiatowych komisji, przeprowadzających *klasyfikację gruntów* dla podatku gruntowego (Dz. Ust. Nr. 27, poz. 203, 1935 r.).

W Nr. 21 Dziennika Ustaw pod poz. 186 ogłoszono rozporządzenie Ministra P. i H. o *podziałce, przepisanej dla planów pól górniczych* (uchyl. rozp. — Dz. Ust. Nr. 64, poz. 483, 1933 r.) oraz pod poz. 187 — o *wykonywaniu pomiarów i sporządzaniu planów pól górniczych* (uchyl. rozp. — Dz. Ust. Nr. 64, poz. 484, 1933 r.).

MARIAN KURMAN

USTAWODAWSTWO POLSKIE
WCHODZĄCE W ZAKRES CZYNNOŚCI NOTARIALNYCH I HIPOTECZNYCH ZA ROK 1937
ORAZ ORZECZNICTWO ZA TENŻE CZAS SĄDU NAJWYŻSZEGO I. C.

(c. d. — 4)

Przerachowanie. Zastosowanie przewidzianego przez ustawę *przerachowania, choćby w mierze najniższej, nie może być uważane za zbogacenie dłużnika* bez prawnej podstawy, chociażby dłużnik otrzymaną od wierzyciela sumę zużył na inwestycje i w stu procentach ją w swym majątku zachował. 25.I.1935 r. C. I. 1122/34. S. N.

Gdy nieruchomość, obciążona długiem z tytułu reszty jej szacunku lub z tytułu pożyczki, użytej na jej kupno, została przez dłużnika osobistego zbyta i przy tym zbycie to nastąpiło już po wejściu w życie rozp. o przerach. z 14.V.1924 r. (Dz. U. 1925 r. poz. 213), przy określeniu miary *przerachowania należności w stosunku do dłużnika osobistego należy się kierować wartością nieruchomości w dacie dokonania przez niego sprzedaży;* jednakże *w stosunku do nabywcy,* dłużnika rzeczowego, aczkolwiek względem niego winien mieć zastosowanie w tym przypadku przepis ust. 3 § 33 rozp. o przerach. (por. Zb. O. S. N. nr. 24/32, 266/32), przewidujący przerachowanie zabezpieczenia hipotecznego aż do wysokości pretensji osobistej, *nie może być należność przerachowana wyżej, niż wypada ze stosunku obecnej wartości nieruchomości do wartości jej z daty powstania należności.* 23.IV. 1936 r. C. I. 2193/35. S. N.

W razie *przerachowania* nadpłaconej ceny kupna nieruchomości, odsprzedanej częściowo przez dłużnika, *przy zestawieniu wartości nieruchomości z czasu powstania wierzytelności oraz obecnej winna być brana pod uwagę obecna wartość tylko tej części nieruchomości, która pozostała w ręku dłużnika, a zamiast wartości sprzedanej części — kwota uzyskana z tej sprzedaży;* w ten sam sposób winna być załatwiona kwestja przerachowania w przypadku, *gdy dłużnikiem reszty szacunku jest nie jedna, lecz dwie osoby,* solidarnie odpowiedzialne, i przez jedną z nich została sprzedana należąca do niej część nieruchomości.

Przy *przerachowaniu* należności w *stosunku do jednego z dwóch dłużników solidarnych* należy brać pod uwagę sytuację osobistą jednego tylko, a nie drugiego dłużnika. 21.VIII. 1935 r. C. I. 735/35. S. N.

Wierzyciel subintabulatu może zakwestionować przerachowanie sumy, obciążonej tymże subintabulatem, dokonane bez udziału czy to w drodze umowy, czy też wyrokiem sądowym. 15.XI.1935 r. C. I. 446/35. S. N.

Jeżeli pożyczkę zużyto na remont nieruchomości, miara *przerachowania,* przewidziana w §§ 5 i 6 wzgl. 11 ust. 1 rozp. o przerach. z 14 maja 1924 r. (Dz. U. 1925 r. poz. 213), winna być podwyższona stosownie do tego, w jakim stopniu wskutek remontu zwiększyła się i dotychczas zachowała wartość handlową nieruchomość oraz podniósł się ogólny dobrobyt dłużnika przez wzrost dochodowości tej nieruchomości. 16.V. 1935 r. C. I. 1777/34. S. N.

Jeżeli *wyzbycie się przez dłużników osobistych własności nieruchomości* nastąpiło pod *tytułem darmym,* nie można, jak to ma miejsce przy sprzedaży, dokonać *przerachowania* należności stosownie do stopnia zachowania się w majątku dłużnika otrzymanego za nieruchowość ekwiwalentu, nie może to jednak być powodem do odmowy zastosowania wyższego przerachowania, niż przewidują §§ 5 i 6 rozp. o przerach. z 14 maja 1924 (Dz. U. 1925 r. poz. 213), gdy jest ono uzasadnione przepisem ust. 3 i 4 § 11 tego rozporządzenia. 18.IX.1935 r. C. I 1155/35. S. N.

Z *faktu zaciągnięcia pożyczki na budowę domu płynie domniemanie, że pożyczone pieniądze zostały w samej rzeczy zużyte na budowę,* i wobec tego obowiązkiem dłużnika jest obalić to domniemanie. Sama okoliczność, że pożyczka została zaciągnięta, gdy budowa była już na ukończeniu, jeszcze nie wyłącza możności uznania, iż pożyczka została zużyta na budowę, ponieważ mógł z niej dłużnik pokryć przedstawione mu rachunki za dokonane roboty budowlane. 20.XI.1936 r. C. I. 482/36.

Miara przerachowania pożyczki, *użytej na kupno placu bez budynków,* nie może być uzależniona od zmiany wartości budynków, lecz tylko od wartości samego placu, w nim bowiem tylko tkwią pieniądze wierzyciela. 9.X.1936 r. C. I. 3041/35.

Przy *przerachowaniu* na zasadzie ust. 1 lit. c § 29 rozp. walor sumy, wypłaconej za pewien przedmiot, a podlegającej zwrotowi *wobec rozwiązania umowy, miara przerachowania powinna być dostosowana do zmiany wartości powyższego przedmiotu,* dla której ustalenia należy zestawić z obecną jego wartością wartość w dacie dokonania zapłaty zumy, podlegającej obecnie zwrotowi. S. N. z 25.IX.36. 2954/36.

Przywilej ogólny żony przed wierzycielami osobistymi męża na mocy końcowego ustępu art. 205 k. p. c. nie może być stosowany w razie zawarcia *między małżonkami* intercyzy. S. N. z 4/25 listopada 1936. C. I. 533/36.

Rolnicze. Ustawa z dn. 14 kwietnia 1937 r. w sprawie *zmiany* rozporządzenia Prez. Rtej z dnia 24 paźdz. 1934 r. *o konwersji i uporządkowaniu długów rolniczych* (Dz. Ust. Nr 30/1937, poz. 222, a mianowicie zmiany art. 13, 16, 18, 36, 43, 53, 54 i 55.

Rozporządzenie Min. Skarbu z dn. 8 kwietnia 1937 r. (Dz. Ust. Nr 30/1937, poz. 228) w sprawie wykonania rozporządzenia Pta Rtej z dn. 24 paźdz. 1934 r. *o ulgach w spłacie długów posiadaczy gospodarstw wiejskich oraz rolniczych* przedsiębiorstw i instytucji w bankach państwowych.

Rolnicze. Rozp. Rady Ministrów z dn. 26 lipca 1937 r. (Dz. Ust. Nr 57/1937, poz. 451) w sprawie *zakazu wywozu pszenicy, żyta, produktów ich przemiału, owsa* oraz *otrąb.*

Reforma Rolna. Ustawa z dn. 1 sierpnia 1937 r. o rozciągnięciu na górnośląską część województwa śląskiego przepisów o wykon. reformy rolnej (Dz. Ust. Nr 60/1937, poz. 471).

Rolnicze długi. W przypadku, gdy w umowie kupna-*sprzedaży nieruchomości* było zastrzeżone *rozwiązanie* jej samym prawem w razie nieuiszczenia przez nabywcę w terminie umówionym reszty ceny kupna i gdy sprzedawca postawił przez wezwanie w zwłoce nabywcę, zalegającego z zapłatą tej ceny, przepisy później wydanego rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 24.X.1934 r. o konwersji i uporządkowaniu *długów rolniczych* (Dz. U. poz. 841), nie mogą stać na przeszkodzie uznaniu przez sąd, że umowa kupna-sprzedaży z mocy art. 1656 k. c. uległa rozwiązaniu. 29.XI-31.XII. 1935 r. C. I. 1547/35. S. N.

Rosyjskich osób prawnych likwidacja mienia. (Ustawa z d. 3 marca 1937 r. — Dz. Ust. Nr 17, poz. 110). — Zmiany w rozp. z dn. 22 marca 1928 r. (Dz. Ust. 34/1933, poz. 293), a mianowicie art. 10, 11, 12 i 18.

Rozbudowa miast. Rozporządzenie z dn. 9 kwiet. 1937 r. Ministra Skarbu w porozumieniu z Min. Spr. Wew. i Ministr. Rolnict. i Ref. Rolnych *w sprawie wykonania rozp. Pta Rtej z d. 22 kwiet. 1927 r. o rozbudowie miast* (Dz. Ust. Nr 34/1937

poz. 267). — *(Jakie miasta uważa się za większe, sprawy związane z kwestią mieszkaniową* w roz. art. 2 ust 3 rozp. Pta Rtej; *sprawy, dotyczące spółdzielni mieszkaniowych, sprawa kredytu budowlanego i inne).*

Rozbudowa miast. Rozp. Ministr. z dn. 10 czerwca 1937 r. (Dz. Ust. Nr 46/1937, poz. 351 *o zwolnieniu właścicieli niektórych nieruchomości od obowiązku ponoszenia kosztów urządzenia ulic i placów,* oraz *zmniejszeniu* i *odroczeniu* uiszczenia *wpłat z tego tytułu.*

Rozwodowe orzeczenie. Ma moc obowiązującą orzeczenie *rozwodowe* Sądu Duchownego Ewangelicko - Reformowanego. *dotyczące małżeństwa, zawartego w Kościele Rzymsko - Katolickim,* gdy stroną pozwaną był *małżonek, który przeszedł na wyznanie ewangelicko-reformowane.* — I. C. S. N. z 20.VIII 1936. C. I. 1235/35.

Sąd polubowny. Ugoda, zawarta przed *sądem polubownym, nie posiada powagi rzeczy osądzonej* co do kwestii nią uregulowanych. 26.X.1936 r. C. II. 1371/36. S. N.

1) *Przepisy k. p. c. nie zawierają wymagania, aby* w postępowaniu przed *sądem polubownym były prowadzone protokóły.* 2) Z przepisu p. 5 art. 493 k. p. c. nie wynika, aby motywy miały być zredagowane przez sąd polubowny *jednocześnie z sentencją* wyroku. 4) Sąd państwowy nie jest władny wdawać się w rozpoznanie zarzutów co do pogwałcenia przez Sąd polubowny *przepisów prawa materialnego lub przepisów ogólnych prawa formalnego,* obowiązujących w postępowaniu sądowym, jak również nie ma prawa wchodzić w rozstrzygnięcie *słuszności wyroku* lub trafności ustaleń faktycznych i pobudek, na których wyrok został oparty. S. N. I. C. z 6.V.1936 N 1914/35.

Separacja. Okoliczność iż strony po małżeństwie religijnym *w Kościele Rzymsko-Katolickim* zawarły małżeństwo w formie cywilnej, nie uchyla właściwości Sądu Duchownego w sprawie *separacji* małżonków. S. N. z 29.IX.36. 760/36.

W toku sprawy separacyjnej opieka nad dziećmi należy w zasadzie do męża, o ile nie zostaną wykazane okoliczności, które by opiekę ojca czyniły niepożądaną w interesie dzieci (art. 217, 218 pr. o małż. z 1836 r. orz. S. N. 4/1934), może przeto mąż celem odparcia roszczeń żony wsprawie o alimenta dla pozostających przy niej dzieci powołać się na powyższe przepisy, nie podlega natomiast uwzględnieniu żądanie męża wydania mu dzieci, zgłoszone nie w formie odrębnego powództwa. 22.I. — 5.II.1936 r. C. I. 2038/35. S. N.

Spadek. Roszczenie o spadek po osobie zaginionej, której śmierć nie została ustalona przez sąd w trybie art. 1777 — 1777[10] u. p. c., należy uznać, jako powództwo o spadek po osobie żyjącej, takie zaś powództwo *jest „oczywiście bezzasadne" w rozumieniu art. 114 § 2 K. P. C.* 7.I.1936 r. C. I. 2211/35. S. N.

Czasem powstawania tytułu, uzasadniającym zastosowanie odpowiedniej stawki przy *przerachowaniu. jest czas,* w którym powstał ten stosunek i stan prawny, z którego wynika pretensja wierzyciela, choćby płatność pretensji przypadła na czas późniejszy. *Jeżeli wierzytelność powstała z działów spadkowych.* czasem powstania tytułu, uzasadniającego należność pieniężną, jest czas zawarcia umowy o podział spadku. *Jeżeli dług został przejęty przez osobę trzecią,* to dla zastosowania odpowiedniej stawki przerachowania nie ma znaczenia czas powstania odpowiedzialności przejmującego dług. 2.V.1935 r. C. III. 151/34. S. N.

W myśl art. 824 i 826 k. c. sądy, dokonywujące działu. obowiązane są ustalić możność i ewentualny sposób *podziału spadkowej nieruchomości* na odpowiednie części w naturze. niezależnie od żądania w tym względzie uczestników działu; w sprawach o dział drobnej własności ziemskiej, mających charakter swoisty, przeznaczenie w naturze osady spadkowej *jednemu ze spadkobierców ze spłatą pozostałych* winno być uzasadnione nie tylko możnością uiszczenia spłat przez otrzymującego spadek w naturze spadkobiercę i wypełnienia przez tegoż ciężarów spadku oraz stosunkowym jego udziałem. lecz i całokształtem okoliczności sprawy, a w szczególności *względami z zakresu stosunków rodzinnych i gospodarczych stron.* 12.VI.1935 r. C. I. 2822/34. S. N.

(dok. nast.)

KWARTALNIK PRAWA PRYWATNEGO

WYDAWANY
PRZEZ IZBY NOTARIALNE R. P.
W CELU POPIERANIA NAUKI PRAWA.
ZESZYT 1 — KWARTAŁ II, 1938 r.
WYSZEDŁ Z DRUKU I ZAWIERA
TREŚĆ NASTĘPUJĄCĄ:

Stanisław Bukowiecki: Na powitanie Kwartalnika Prawa Prywatnego.

Fryderyk Zoll: Na marginesie projektu prawa rzeczowego. Zasada wpisu a posiadanie prawne.

Stanisław Gołąb: Opróżnione miejsce hipoteczne?

Dr Alfred Kraus: Potrącenie w prawie polskim.

Z orzecznictwa. *Wacław Miszewski:* Forma umowy przyrzeczenia sprzedaży nieruchomości.

Z ustawodawstwa. *Zygmunt Nagórski:* Układy zbiorowe pracy. Obrót nieruchomościami w pasie granicznym. Obrót nieruchomościami powstałymi z parcelacji.

Z prawa porównawczego. *Stanisław Borowski:* Projekt czechosłowackiego kodeksu cywilnego.

*

Redakcja i Administracja: Warszawa, Kapucyńska 6, lokal nr. 62, tel. 257-81.

Prenumerata: rocznie — 8 zł., półrocznie — 4 zł.; ulgowa (dla asesorów i aplikantów zawodów prawniczych): rocznie — 6 zł., półrocznie — 3 zł.

W roku 1938 prenumerata roczna wynosi wyjątkowo (za trzy zeszyty) — 6 zł., ulgowa — 4 zł. 50 gr.

Konto P.K.O. nr. 19.969 (właściciel konta: „Przegląd Notarialny", Warszawa).

Skład Główny: Instytut Wydawniczy „Biblioteka Polska", Sp. Akc., Warszawa, Świętojańska nr. 4, tel. 221-30. Konto P.K.O. nr. 1270.

Cena zeszytu (do nabycia wyłącznie w księgarniach) — 2 zł. 50 gr.

P.P. Notariusze w całym Państwie otrzymują pismo bez żadnych opłat dodatkowych, wobec czego zgłaszanie przez Nich prenumeraty jest zbędne.

*

Umocnienie podstaw rozwojowych „Kwartalnika Prawa Prywatnego" zależy w wydatnej mierze od zasięgu, jaki sobie nowe pismo zdobędzie.

Niech każdy Notariusz udzieli tej sprawie swego poparcia — przez jednanie „Kwartalnikowi" prenumeratorów!

STUDIUM POLSKIEJ KULTURY PRAWNICZEJ

Dnia 5 maja r. b. odbyło się w jednej z sal Sądu Najwyższego posiedzenie inauguracyjne „Studium kultury prawniczej polskiej", tworzonego przy Stałej Delegacji Zrzeszeń i Instytucji Prawniczych.

Na posiedzenie przybyło ponad 20 osób, m. in. P.P.: Pierwszy Prezes N. T. A. Prof. Dr *Hełczyński*, Rektor Prof. *Łyskowski*, Dyrektor Biura Personalnego Min. Sprawiedl. Prok. *Siewierski*, Dziekan stołecznej Rady Adwokackiej Mec. *Urbanowicz*, Wiceprezes Zarządu Głównego Zrzeszenia Sędziów i Prokuratorów R. P. *Fleszyński*. Z kół notarialnych obecny był P. Not. *Moldenhawer*.

Posiedzenie zagaił w charakterze Przewodniczącego Rady Głównej Stałej Delegacji P. Prezes *Kopczyński*, który powitał przybyłych i oddał przewodnictwo w ręce P. Sędziego *Berezowskiego*, po czym zabrał głos P. Sędzia Dr *E. St. Rappaport* i w dłuższym referacie przedstawił założenia i zadania nowego Studium.

Jak dowiedzieliśmy się z rzeczonego referatu Studium ma być zaczątkiem prawniczego Instytutu Naukowego, który z czasem powiązany zostanie z Polską Akademią Umiejętności. W pierwszej fazie działalności Studium ma się stać ośrodkiem współdziałania „starych" i „młodych" w dążeniu do znalezienia niejako „wspólnego języka" w sprawie linii wytycznych kształtowania się polskiego prawa narodowego. Temu też tematowi referent poświęcił obszerny wywód „informacyjny", analizujący głównie stanowisko „młodych".

Nie wdając się w tej chwili w krytyczne oświetlenie sprawy poprzestajemy na niniejszej wzmiance informacyjnej zaznaczając, że dnia 19 maja r. b. na terenie Towarzystwa Prawniczego w Warszawie nastąpi dalszy ciąg referatu.

Dorocznym zwyczajem Rada Notarialna w Warszawie ogłosiła drukiem Sprawozdanie z działalności za ubiegły rok (1937/38), które będzie przedstawione zwyczajnemu Walnemu Zgromadzeniu Notariuszów (26 maja 1938 r.).

Sprawozdanie — w ustalonym układzie i przyjętej formie — obejmuje 48 str. druku.

Treść rzeczonego Sprawozdania przedstawimy łącznie ze sprawozdaniami innych Rad Notarialnych w Państwie.

P. Dr Włodzimierz Dąbrowski, Wicemarszałek Sejmu Śląskiego, b. Prezes Rady Notarialnej w Katowicach, odznaczony został *Złotym Krzyżem Zasługi* — za zasługi na polu pracy samorządowej.

Zasłużonemu działaczowi, członkowi Komitetu Redakcyjnego naszego pisma, składamy z okazji zaszczytnego odznaczenia uprzejme i serdeczne gratulacje.

XVI ZJAZD MŁODYCH PRAWNIKÓW

Od Rady Naczelnej Związku Zrzeszeń Młodych Prawników R. P. otrzymaliśmy następujący komunikat:

W dniach 26—29 maja r. b. odbędzie się w Poznaniu XVI Zjazd Związku Zrzeszeń Młodych Prawników R. P. z udziałem najwyższych przedstawicieli władz, sądownictwa, adwokatury, notariatu i instytucji społecznych. W programie Zjazdu oprócz obrad, referatów i wystąpień oficjalnych przewidziane są wycieczki do Gniezna i Biskupina oraz imprezy towarzyskie. Uczestnikom Zjazdu przysługują zniżki kolejowe, hotelowe i pobytowe; członkowie Zrzeszenia Sędziów i Prokuratorów oraz Związku Adwokatów Polskich uczestniczą w Zjeździe na prawach członków Związku. Szczegółowych informacyj udzielają wszystkie Zrzeszenia miejscowe oraz placówki „Orbisu".

*

Ponadto poznański Komitet organizacyjny Zjazdu komunikuje:

W dniach 26—29 maja 1938 r. odbędzie się w Poznaniu XVI-ty Zjazd Związku Zrzeszeń Młodych Prawników R. P.

Zjazd ten, którego organizację powierzyła Rada Naczelna Związku Zrzeszeń oddziałowi poznańskiemu, będzie nie tylko największym ze zjazdów dotychczasowych, nie tylko będzie posiadać charakter masowy, lecz także posiadać będzie znaczenie szczególne ze względu na przeobrażenia, jakim podlega aktualna struktura prawnictwa polskiego.

Program zjazdowy, który obejmuje zarówno część naukową Zjazdu, jak i imprezy towarzyskie i krajoznawcze, zawiera między innymi następujące punkty:

dnia 26 maja 1938 r. — Msza św. w Złotej Kaplicy Katedry Poznańskiej z udziałem słynnego chóru archikatedralnego pod dyrekcją ks. dr. Gieburowskiego, uroczyste otwarcie Zjazdu w auli U. P. i przedstawienie teatralne;

dnia 27 maja 1938 r. — obrady komisyjne, obrady plenarne, wieczorem spotkanie towarzyskie (garden-party) w Parku Wilsona;

dnia 28 maja 1938 r. — wycieczka do Biskupina, zwiedzanie zabytków Gniezna i wieczór towarzyski w Białej Sali „Bazaru" w Poznaniu;

dnia 29 maja 1938 r. — zamknięcie Zjazdu.

Prócz tego przewiduje się w miarę zgłoszeń zwiedzanie Poznania i okolicy autobusami.

Komitetowi organizacyjnemu Zjazdu udało się uzyskać dla uczestników Zjazdu daleko idącą zniżkę kolejową, a wszystkie imprezy objęte programem Zjazdu kosztować będą uczestników ryczałtowo około 5 zł.

W drugiej połowie kwietnia 1938 r. zostały przez Komitet Organizacyjny rozesłane bezpłatnie broszury propagandowo-informacyjne za pośrednictwem Sądów i Rad Adwokackich na terenie całej Rzeczypospolitej...

Wszelkie zapytania uprasza sie kierować pod adres Zjazdu w Poznaniu, Plac Wolności 3 (Orbis).

Wydawnictwa nadesłane

Henri Capitant, Profesor Uniwersytetu w Paryżu: Wstęp do Nauki Prawa Cywilnego. Z piątego wydania francuskiego przełożył *Stanisław Tylbor*. Biblioteka Umiejętności Prawnych i Politycznych — tom 5. Warszawa — Kraków. 1938. Księgarnia Powszechna. Str. 456.

*

Ignacy Baliński, Stefan Holewiński, Kazimierz Rakowiecki, Sędziowie Sądu Najwyższego: Nowy projekt małżeńskiego prawa majątkowego (Uwagi do projektu Kom. Kod. z 1937 r.). Odbitka z „Gazety Sądowej Warszawskiej". Warszawa — 1938. Str. 56 (małego formatu).

*

Spłata długów hipotecznych (moratorium hipoteczne - likwidacja moratorium). Tekst prawa, orzecznictwo, komentarz — opracował Dr *Józef Stawski*, Adwokat. Warszawa — 1938. Nakładem Księgarni F. Hoesicka. Str. 95.

*

I. Blei, Adwokat: Przepisy Dewizowe w praktyce prawa cywilnego, procesowego i egzekucyjnego. Księgarnia Lwowska — 1938. Str. 177.

PRZENOSZENIE KSIĄG HIPOTECZNYCH

Zarządzeniem Ministra Sprawiedliwości, ogłoszonym w Nr. 4 r. b. Dziennika Urzędowego M. S., z dniem 1 lipca r. b. ulegają przeniesieniu z archiwum hipotecznego Sądu Okręgowego w Płocku do archiwum wydziału hipotecznego powiatowego w Sierpcu księgi, dotyczące wymienionych w zarządzeniu nieruchomości.

Z ŻYCIA PRACOWNIKÓW NOTARIATU

Na ostatnim walnym zgromadzeniu oddziału poznańskiego Związku Pracowników Adwokatury i Notariatu na Ziemiach Zachodnich wybrano nowy zarząd w składzie następującym — P.P.: prezes — *Grzegorowski*, wiceprezes — *Michał Bielawny*, sekretarz — *Walerian Szambelan*, skarbnik — *Maria Koperska*. W skład komisji rewizyjnej weszli — P.P.: *Tadeusz Dorożała, Marta Lisiecka* i *Narzekalska*. Na ławników wybrano P.P.: *Włodzimierza Dorożałę, Feliksa Lorenza* i *Tadeusza Zielińskiego*, a na delegatów do Związku P.P.: *Marię Koperską, Sypniewską, Tad. Zielińskiego* i *Tadeusza Dorożałę*.

OGŁOSZENIA

ŚCISŁY KOMITET REDAKCYJNY: *Przewodniczący* — Zygmunt Hübner. *Członkowie* — dr Stefan Benedykt, Jakub Glass, Karol Hettlinger, Marian Kurman (Warszawa), dr Witold Prądzyński, dr Jan Sławski (Poznań), Tadeusz Nawrocki, dr Tadeusz Kostórkiewicz (Lwów), dr Stefan Breyer, dr Józef Krzyżanowski (Kraków), Antoni Xiężopolski (Lublin).

Odpowiedzialny za pismo — *Redaktor:* dr Wiktor Natanson.

WYDAWCA: *IZBA NOTARIALNA OKRĘGU SĄDU APELACYJNEGO W WARSZAWIE*
w osobie Zygmunta Hübnera, Notariusza w Warszawie.

Drukarnia Braci Drapczyńskich, Warszawa, Piusa Nr 15.